

ST. OLAV

KATOLSK KIRKEBLAD NR. 4 - 2011

Verdensungdomsdagen 2011 s 4

DEN NORSKE DELEGASJONEN STILTE MED SØRGEBÅND PÅ FLAGGENE UNDER PAVEMESSEN 21. AUGUST. FOTO: © KATARINA LINDBERG

- Samlet i bønn s. 3
- Enhetens tålmodige tjener s. 10
- Satsning på diakoner s. 12
- Regnskap OKB 2010 s. 16
- Konstruerte korsfarere s. 24
- Vår Frue kirke 150 år s. 32

Vår mann i Førde s. 38

Kondolansetelegram fra Hans Hellighet pave Benedikt XVI til Kong Harald V

Den hellige far Benedikt XVI har gjennom sitt Statssekretariat den 23. juli sendt følgende kondolansetelegram til Hans Majestet kong Harald V i forbindelse med tragedien som rammet Norge fredag 22. juli.

* * *

Hans Majestet
Kong Harald V
Konge av Norge

His Majesty
Harald V
King of Norway

Jego Wysokość
Król Harald V
Król Norwegii

Hans Hellighet pave Benedikt XVI sørger dypt over nyheten om de mange tap av liv forårsaket av de ufattelige voldshandlingene i Oslo og på Utøya. Han ber inderlig for ofrene og deres familier og påkaller Guds fred over de døde og guddommelig trøst til de som lider. I denne tiden med landesorg ber han om at alle nordmenn må være åndelig forenet i besluttsomt å avvise hatets og konfliktens vei og uten frykt arbeide sammen for å skape en fremtid med gjensidig respekt, solidaritet og frihet for kommende generasjoner.

Kardinal Tarcisio Bertone
Statssekretær

Profoundly saddened by the news of the great loss of life caused by the acts of senseless violence perpetrated in Oslo and Utøya, His Holiness Pope Benedict XVI offers fervent prayers for the victims and their families, invoking God's peace upon the dead and divine consolation upon those who suffer. At this time of national grief he prays that all Norwegians will be spiritually united in a determined resolve to reject the ways of hatred and conflict and to work together fearlessly in shaping a future of mutual respect, solidarity and freedom for coming generations.

Cardinal Tarcisio Bertone
Secretary of State

Jego Świątobliwość papież Benedykt XVI głęboko współczuje z powodu informacji o wielu ofiarach śmiertelnych spowodowanych niewyobrażalną przemocą w Oslo oraz na wyspie Utøya. Papież modli się za ofiary i ich rodziny i wyprasza Boży pokój dla zmarłych i nadprzyrodzoną pociechę dla cierpiących. W tym czasie żałoby narodowej modli się, aby wszyscy Norwedzy byli duchowo zjednoczeni w odrzuceniu drogi nienawiści i konfliktu, i bez lęku współpracowali w budowaniu przyszłości dla przyszłych pokoleń we wzajemnym szacunku, solidarności oraz wolności.

Kardynał Tarcisio Bertone
Sekretarz Stanu

Pave Benedikt XVI:

Kristi lidelse nøder oss til å ta verdens lidelse på våre skuldre, i vissheten om at Gud ikke er distansert eller langt borte fra menneskene og deres vanskeligheter. Tvert i mot, han ble en av oss for å lide med mennesket på en helt reell måte – i kjøtt og blod. I all menneskelig lidelse står vi derfor sammen med en som lider med oss og bærer denne lidelsen med oss. I enhver lidelse er fra da av Guds *consolatio*, trøsten fra Guds medlidende kjærlighet, til stede.

Kjære unge venner, måtte Guds kjærlighet til oss øke deres glede og tilskynde dere til å være nær dem som har det vanskelig. Dere, som er så mottagelige for tanken på å dele livet med de andre, ikke gå forbi når dere møter menneskelig lidelse. For der venter Gud på dere for at dere skal gi deres beste: deres evne til å elske og til medlidenhet.

Benedikt XVI til deltagerne i korsveien under VUD i Madrid

**ikke gå forbi
når dere møter
menneskelig
lidelse**

St. Olav – katolsk kirkeblad hvori opptatt «Klippen» (Midt-Norge, 1950-78), «Stella Maris» (Nord-Norge, 1950-68) og «Broen» (Landsdekkende, - 2009).

Utgiv av:
Norsk Katolsk Bisperåd
Nr. 4. 2011, årgang 123 – ISSN 0802-6726
Oslo katolske bispedømme tlf.: 23 21 95 00
Trondheim Stift tlf.: 73 52 77 05
Tromsø Stift tlf.: 77 68 56 04

Adresse:
Akersveien 5, 0177 Oslo
Faks: 23 21 95 01 E-post: kirkeblad@katolsk.no
www.katolsk.no/kirkebladet

Redaktør: Heidi H. Øyma (HHØ)

Redaksjon:
Kristine Dingstad (KD), Sr. Anne Bente Hadland OP (ABH),
P. Per Einar Odden (PEO)

Nord-Norge-kontakt: Stiftskontoret tlf.: 77 68 42 77

Midt-Norge-kontakt:
Stiftskontoret tlf.: 73 52 77 05, faks: 73 52 87 90

Innfelt forsidebilde – Foto: Ewa Bivand

Trykk: JMS Mediasystem **Opplag:** 51 650

Redaksjonsslutt: 26.8. Deadline for neste nr: 28.9.

Signerte artikler står for forfatterens regning.

Gaver til St. Olav kirkeblad fra utlandet:
Sparebanken Pluss, Postboks 200, 4662 Kristiansand
BIC/SWIFT: PLUSNO22 IBAN: NO43 3000 2275 321

Vi er samlet for å be

Av biskop Bernt Eidsvig Can. Reg.

Det ble feiret requiemmesser for ofrene etter terrorangrepene i landets katolske menigheter umiddelbart etter utdådene. Den 19. august ble det holdt en pontifikal requiemmesse i St. Olav domkirke i Oslo. Dette var en fellesmarkering for hele bispedømmet, med deltagelse fra det diplomatiske korps, samt Oslos lutherske biskop, den anglikanske kirke og Det mosaiske trossamfunn. St. Olav bringer her biskop Bernt Eidsvigs preken.

Kjære sørgende; kjære brødre og søstre i Kristus,

Hva sier vi når dusinvis av unge mennesker blir drept fordi de tilkjennegir politisk engasjement og idealisme? Hva sier vi til deres nærmeste, i hvis hjem det er blitt tomt og stille? Hva med dem som ble drept fordi de var på sitt arbeidssted i regjeringskvartalet, hvilke ord bruker vi til deres etterlatte?

Slik ord finnes ikke, tenkte jeg. Men til min overraskelse kom de, fra Konge, kronprins og statsminister, biskoper og ordførere, ikke minst fra de overlevende selv. Det dreier seg om ord som formidler idealer og håp, tro på fremtiden og som konsekvent avviser enhver tanke på at våre tradisjonelle verdier og åpenhet kan svekkes og veien for et strengere og hårdere samfunn banes. Og ordene ble hørt og mottatt med tilslutning over hele landet.

Det forstandige som er sagt, kan gjøre sorgen lettere å bære, men hvor tung den er og hvor lenge den tynger, vil bare de som har mistet noen som stod dem nær vite. Dette er kjærlighetens og vennskapets pris, og den er ikke rimelig i noen betydning av ordet. Sorg og savn har således en helt privat side og en yttergrense som må respekteres.

Spørsmålet om vi er blitt trukket inn i et oppgjør mellom to verdensreligioner, er blitt stilt. Noen var raskt ute med å si at det dreide seg om en kristenfundamentalist som angrep et angivelig islamvennlig regjeringsparti. Jeg vil advare mot en slik forenkling; den kan inneholde gift. Jeg vet ikke en gang om det er noen troende i vårt samfunn som føler seg vel ved å bli kalt kristne fundamentalister. Dette er nok helst et begrep som i polemisk hensikt brukes av utenforstående om bestemte grupper og personer.

Om såkalte norske fundamentalister kan ett sies: De er moralsk sett anstendige mennesker og har forstått nok av fundamentene til å holde seg til de ti bud. Fra kristne samfunn i Norge er voldsbruk eller oppfordring til slikt ukjent. Om visse personer eller kretser velger å bruke ordet kristendom for å legitimere høyst ukristelig aktivitet, blir dette nødvendigvis også angrep på kristen tro og kristne kirker, uansett hvem disse ønsker å ramme direkte.

Stilt overfor hat og drap, hva sier vi som kristne? Skriftens ord er sterke, enhver som hater sin bror eller søster er en morder. Alle mennesker er Guds barn

og derfor søsken. Ingenting kan forandre dette. Forskjell i rase eller religion eller politisk oppfatning kan føre til de mest ødeleggende ting: frykt, hat, mistenksomhet, ja drap i sin ytterste konsekvens. Men en gang vil vi være uten rase og religion og politikk. Vi vil være bare én ting: Guds folk som står for hans åsyn.

Hans folk på jorden holdes sammen av én ting, det overvinnet hat og ondskap på grunn av én ting, det er den gode vilje han har gitt oss evne til. Hvis vi ikke har den, hjelper det ikke om vi har tro til å flytte fjell.

Vi er samlet for å be for 77 mennesker som ble drept på AUFs sommerleir på Utøya og i Regjeringskvartalet. Vi overlater dem til Guds barmhjertighet; vår bønn skal følge dem til ham. Vi ber for dem som overlevde og som skal leve videre med sine forferdelige minner. De vil trenge vår bønn og menneskelige støtte i lang tid. I første Peters brev hørte vi: Dere som før ikke fant barmhjertighet, har nå funnet barmhjertighet. Til det svarer vi stille: Amen.

VUD

Madrid 2011

Av br Haavar Nilsen OP

Foto: br Haavar Nilsen OP og Katarina Lindberg

Verdensungdomsdagene i Madrid gikk av stabelen i midten av august i år. Unge katolikker fra Norge tilbragte to uker sammen. En uke er tilbragt i vertsfamilier i en liten by ved solkysten, den siste uken treffes alle verdens ungdommer i Madrid. Vi ser bilder i aviser og fjernsyn, vi hører at nærmere to millioner ungdommer er samlet til «The event of the year». Spørsmålene melder seg: Hva er egentlig VUD?

Et stort mediasirkus? En alternativ ferietur for reiselystne ungdom? Kan to millioner mennesker virkelig be sammen? Etter to ukers intense opplevelser er det på tide å bla tilbake i dagboken og prøve å lodde inntrykkene. Kanskje vil tilbakeblikket gi oss svarene.

You pack it – You carry it!

Tirsdag 9. august. Dag 0. Akersveien 5/16. 140 ungdommer fra hele landet sliter seg opp bakkene mot Akersveien. Avtalen er klar: You pack it – You carry it! Noen er svette i luggen allerede. Stemningen er fylt av forventning. Måneders oppladning er i ferd med å bli virkelighet. Midt i alt dette kjenner vi den sterke kontrasten til sjokket hele Norge fortsatt er rammet av etter voldshandlingene i sommer. Vi reiser fra et land i sorg. Biskop Bernt Eidsvig holder utsendelsesmesse. Han kaller oss pilegrimer, og spør

oss om å sette oss våre egne mål for turen. Nei, vi er ikke turister. Det er ikke bare eventyr. Som pilegrimer drar vi ut for å møte Gud. Og Guds nærvær

følger oss fra første stund, gjennom messe, aftenbønn, sang, og fellesskapet vi alle er en del av.

Dag 1. Fire fulle busser frakter oss til Gardermoen. Vi har vårt eget fly. SAS-besetningen er vennlige og aner nok at vi ikke er et vanlig reisefølge. I dag er det ikke kapteinen som tar ordet i de knitrende kabinhøytalerne, det er presten: «Og Ordet ble kjødt, og tok bolig i blandt oss.» Tok bolig i mennesket. I alt menneskelig. Denne gangen slipper heller ikke SAS unna. Vi ber Angulus i 30.000 fots høyde mens det franske alpelandskapet glir forbi langt der nede. Vi er pilegrimer av vår tid, og der pilegrimer ferdes, der er Gud med. Vi underholder oss selv og hverandre med kortspill,

andre forbereder byttegaver som vil komme til å gi mange nye bekjentskaper. Selv om den første natta i Akersveien var kort, er det ikke lett å få sove her. Vi venter spent, både deltagere og ledere på det som skal komme.

Velkomst i San Javier

Vi lander endelig i San Javier, en liten by på 30.000 innbyggere. Varmen slår mot oss i det vi går ned flytrappa. De oppmøtte fra menigheten møter oss med smil og flagg. Vi finner fram våre egne flagg, og utvelger en flagg-ansvarlig for hver undergruppe. Vi er en gjeng som formelig lyser opp i rødt, hvitt og blått!

Vi blir ledet

inn på torget, får satt fra oss bagasjen og får slush med sitronsmak. Spontan sang og dans bryter ut. Vertsfamiliene går spent rundt og finner

sine nye familiemedlemmer. Alt er så grundig forberedt. Førsteintrykket er overveldende, og jeg tenker at dette er som med en god bok. En god start har mye å si.

Det blir fest om kvelden, på La Plaza, der kirken også ligger. Vi trekkes inn i atmosfæren, i gleden, i dansen. Barn leker, de gamle sitter fornøyde og ser.

De neste dagene lærer vi våre vertsfamilier å kjenne. Vi møter ordføreren i byen og blir tatt med på forskjel-

lige institusjoner, så som museum, skole og gamle hjem. Men det blir også tid til bading, båttur, grillaftnen, og hver kveld vender vi tilbake til våre nye familier. Alle føler de har blitt tatt godt imot. Vi vet at vi er del av en verdenskirke. Nå lever vi det.

Trommegruppen i Murcia

Dag 4: Vi drar til Murcia, hovedstaden i regionen vi bor i. 3000 VUDere fra hele verden fordeles i fire forskjellige kirker for middagsbønn, før vi samles i parken for lunsj og forskjellige aktiviteter. På denne måten får vi en liten forsmak på hva som skal komme ... På ettermiddagen sier biskopen noen ord fra torget utenfor kirken, deretter er det

sognepresten vår sin tur, han er også generalvikar i bispedømmet. Vi kaller ham bare «Pepe». Plutselig hører vi en kjent stemme fra balkongen idet pater Pål Bratbak tar ordet. Flaggene vifter begeistret nede på plassen.

Det er planlagt en felles marsj fra torget og helt opp til stadion der vi alle skal feire messe. Det er varmt, det virker langt å gå. Idet massene begynner å bevege seg, kommer en spansk trommegruppe inn på torget. De spiller fengende brasilianske sambarytmer. Det som lå an til å bli en slitsom vandring i 39 graders varme, blir til en lang, sammenhengende dans som varer i nesten to timer. Det er Fiesta i Murcia, og et hundretalls nordmenn jubler til rytmene gjennom gatene mens vannflasker tømmes både i oss og over oss. Utmattede og glade når vi fram til den store hallen der messen skal feires. Prosesjonen flyter inn i en jevn strøm, og plutselig ser vi broder Hallvard ikledd som diakon på storskjermene. På ny bryter jubelen og flaggingen løs. Den katolske kirke i Norge er kanskje liten, men dens nærver er tydelig både her i Norge og i Murcia. Vi vender utmattende tilbake til vår lille by, og vi er allerede godt inne i dag 5 når bussene starter opp utenfor stadion.

Avskjed og til Madrid

Siste kveld i San Javier. Igen fylles La Plaza av familier, ungdom,

hvordan de rundt meg har det. Vi deler latter. Vi deler tårer. Vi er ikke lenger den samme gjengen som da vi dro.

Slit, varme og forbønn

Dag 11. Verdensungdomsdagene går mot sitt høydepunkt. Vi stuer oss sammen på metro og tog. Vi sliter oss langs gater og veier for å nå ut til flyplassen der paven skal holde aftenbønn, hvor vi skal overnatte, og hvor vi skal feire søndagsmesse dagen etter. Det tar på kreftene og på humøret. Små krangler oppstår her og der, territoriet er så stort som liggeunderlaget – det er

at Oslos gater var fylt av kjærlighet. Vi bærer med oss i vår forbønn alle som er rammet i Norge, og vi bærer dem like til kjærlighetens kilde.

Storm og stillhet

Paven ankommer. Det er kveld, vi skal ha aftenbønn. I vest har store skybaner bygd seg opp. Seremonien starter. Like etter braker tordenværet løs. Hvordan kan dette skje? Hvorfor? En av de unge sier til meg: «Ikke det at jeg vil det, men nå blir jeg nesten litt sur på paven!» Jeg forstår. Regnet pisker. Det er bibelske dimensjoner over det

som skjer. Jeg tenker på disiplene i båten, som kjemper for livet i liten båt på åpent hav. Det er kaos på flyplassarenaen.

bord er dekket med tapasmat og brus. Igjen blir det musikk og dans, vi løper i rekker, danser macarena, før kvelden avsluttes med Taizé-bønn i kirken. De to ikonene vi har gitt i gave til våre vertsfamilier, står oppstilt foran alteret, og både St. Olav og Sta. Sunniva står der og vitner om Kirkens enhet og universalitet. Dagen etter blir det tårevåt avskjed, vi har fått nye vennskap, og vi blir fylt med takknemlighet og glede over det vi har delt. San Javier er ikke lenger bare en turistby. Vi har mange venner her.

Etter nær 500 kilometer og 6 timer i buss kommer vi til Madrid. Vi bor på dominikanernes studenthjem og forstår at vi er privilegerte. Fri tilgang til det store kapellet, et stort grøntområde og badebasseng i hagen. Vi er bortsjente, og blir minnet på det hver gang vi går forbi den store teltleiren på grusbanen på vei til metroen ... Programmet i Madrid er mer intenst. Biskop Berislav holder katekese hver formiddag. Resten av dagen går med til å skaffe seg mat, se byen og delta på de mange arrangementene. Jo lenger turen varer, jo mer snufsne blir vi alle. Aircondition, lite søvn og høy aktivitet bryter gradvis ned immunforsvaret. Men det bryter også ned våre tilvante vaner og vår vanetenkning. Vi blir gradvis mer for hverandre. Det betyr noe

fort gjort å trække andre på tærne. Bokstavig talt. Men en uskreven regel holder oss i tømme. Vi er her for Kristus. Om noen timer kommer Benedikt, og det bølger i folkemengden: «Esta es la Juventud del Papa!» Varmen tar overhånd, flere får heteslag. En dominikanerdrakt blir plutselig til uvurderlig hjelp som segl mot solen. Vi bærer vann, og brannbilene kjører opp og ned og spyler over folkemengden.

Når kvelden nærmer seg, knyttes det sorte bånd på våre flagg. I Norge skal det være minnemarkering over ofrene i Oslo og på Utøya. Vi tar del i markeringen på en stillferdig, men tydelig måte. Vi er her også for dem. Kronprinsen sa i sin tale på rådhusplassen i sommer

Kalotten blåser av hodet til paven. Manuskriftet hans blir uleselig av regnvannet. Vi kryper sammen som best vi kan. Aftenbønnen stoppes. Vi vet ikke hva som skjer. Så, med et slag, stopper regnet. Høytidelig bæres Kristi legeme fram og settes i monstransen. Gud er her. Ikke i regnet eller i stormen, som Elia også observerte. Gud kommer som i et stille sus. To millioner ungdommer står på kne og tilber. Det er ikke en lyd å høre. Gud er kommet nær. Og vi forstår en ting til. Vi kommer fra alle verdenshjørner, i all vår forskjellighet, men vi møtes i den samme hellige stillheten. Vi har del i den samme Ånd, og vi har del i hverandre.

Verdensungdomsdagene har gitt oss en styrke vi vil ta med oss hjem.

Neste dag reiser solen seg over oss, avslutningsmessen går mot slutten, og to millioner unge sendes hjem: «Messen er til ende. Gå med fred.»

Det var i alt 200 VUD-deltagere fra Norge i Madrid. Br. Haavar reiste med gruppen organisert av Norges Unge Katolikker, med ca 170 deltagere under kyndig ledelse av Pedro Barrera. Vietnamesisk pastorsenter i Oslo organiserte også en gruppe. Deres base den første uken var Santiago de Compostela. Med i den norske delegasjonen var biskop Berislav Grgic av Tromsø, flere sekularprester, prestestudentene og representanter for maristene, dominikaner- og fransiskanerordenen.

HUNGERSNØD PÅ AFRIKAS HORN

– Caritas er der

Foto: Anne Dønsfjell/DRU

FN har erklært hungerskatastrofe på deler av Afrikas Horn. Minst 11,5 millioner mennesker trenger hjelp.

– Nå må alle gode krefter gå sammen i en solidaritetsdugnad, sier rådgiver for Afrika i Caritas Norge, Dag Albert Bårnes.

Caritas Norge har sendt ut en appell til de katolske menighetene i Norge om forbønn for ofrene, og forbønn for alle som kan bidra til å lindre katastrofen.

–Nå handler det om å redde liv. Om vi ikke reagerer massivt nå, vil en katastrofe verden ikke har sett maken til utspille seg for våre øyne, sier Bårnes.

Det er først og fremst Somalia, Djibouti og deler av Etiopia og Kenya som er rammet. Men også tilstøtende områder som Eritrea, Uganda, Sør Sudan og Tanzania har mange mennesker i alvorlig krise.

– Caritas er i hele området. Vi har både lokale Caritasorganisasjoner som gjør sitt beste med begrensede midler, og de store internasjonale Caritasorganisasjonene. Det hele koordineres av Caritas Internationalis i nært samarbeid med FN-systemet. Vi oppfordrer både katolikker og andre i Norge til å sende sine bidrag til krisen via Caritas Norge. Vår tilstedeværelse før, under og etter krisen er en garanti for at pengene blir brukt på best mulig måte.

Caritas.no

HUNGERSNØD PÅ AFRIKAS HORN

Afrikas Horn rammes av den verste hungerskatastrofen på seksti år. Langt over ti millioner mennesker er rammet. Det er nå vi må vise solidaritet.

CARITAS ER DER

Send din hjelp Caritas, kontonummer 8200.01.93433
Merk innbetalingen "Afrikas Horn"

Caritas Norge, Postboks 9277 Grønland, 0134 Oslo. Tlf. 23 33 43 60. Epost: caritas@caritas.no. www.caritas.no

Bønn for kall høsten 2011

Bønn for kall-dagene i Oslo katolske bispedømme er fra i år av flyttet til torsdager. Her følger en oversikt over høstens messer:

- 6. oktober: St. Josephsøstrene
- 3. november: St. Elisabethsøstrene
- 1. desember: Oblatfedrene

Alle messene feires i St. Olav domkirke klokken 18 dersom ikke annet kunngjøres på katolsk.no

Velkommen!

Katastrofen

Av Georg Fr. Rieber-Mohn –
St. Teresia menighet på Hønefoss

I juli vandret jeg på fjellet og funderte på en artikkel til St. Olav om relativismen i vår tid. Da smalt bomben i regjeringskvartalet.

Jeg skjønnte snart at mitt kontor var fullstendig rasert. Dermed hele mitt manuelle arkiv med kjære og for meg viktige dokumenter m.m. fra begynnelsen av 1970-tallet og til i dag. Men dette ble raskt fortrent. Hva med kolleger som var i bygget? Så kom de kaldblodige henrettelsene på Utøya. Katastrofen var fullbrakt.

Foruroligende lettelse. Et uunngåelig tema. Masseorderen var altså en etnisk nordmann, av enkelte karakterisert som «konservativ» og endog «kristen-konservativ». En innsiktsløs eller ondsinnet begrepsbruk. Men dette er en parentes. Manges – også min – første reaksjon da det ble kjent hvem som sto bak udåden, var lettelse. Om det hadde vært en muslim, hvor dyp ville mistroen og splittelsen da bli? Ville vi oppleve en voldens spiral?

Men – som Shabana Rehman skrev i Aftenposten 29. juli – denne lettelsen bør uroe oss meget. Er den fredelige sameksistensen vår så skjør? Er vi så ureflekterte at vi automatisk kopler en muslimsk terrorist til religionen islam? Er ikke det like galt som å kople Anders Behring Breiviks og Henry Rinnans ugjerninger, eller skolemassakrene i USA, til den kristne kultur? Det er vel ingen som for alvor tror at konflikten i Nord-Irland er en strid mellom katolske og protestantiske teologiske syn?

Utilregnelig? Nei, terrorister representerer intet annet enn seg selv og sine

forkvaklede sinn, ofte skapt av dyp sosial, økonomisk og kulturell undertrykkelse, eller av ensomt paranoid tankespinn som ikke er korrigeret i tide. Breivik synes å tilhøre sistnevnte kategori – kombinert med forestillinger om egen suverenitet: «Den eneste som forstår alvoret.» Ut fra min lange erfaring med alvorlige straffesaker og samarbeid med rettspsykiatere, tviler jeg på hans utilregnelighet. Det er på ingen måte slik at de objektivt sett verste ugjerninger bærer bud om et psykotisk sinn, en sinnssykdom i strafferettslig forstand, og i alle fall ikke hvis det finnes et fnugg av ideologisk motiv bak disse. Historien er full av eksempler på hvilke grusomheter såkalt normale mennesker kan stå bak. Følelseskulde og manglende respekt for menneskeliv har lite med psykose å gjøre. Men disse personlighetstrekk vil nok ha sammenheng med Breiviks egen bakgrunn og utvikling. Alt tyder på at han var alene om udåden.

Samfunnsdebatten. Og nettopp fordi jeg antar at de individualpsykologiske faktorer er så sentrale her, er det liten

Kjærligheten er aktiv, handlingsrettet og forpliktende over tid. Derfor er den krevende.

grunn til å vente slike grufullheter fra andre personer her til lands. Derfor blir all kretsingen om strukturelle årsaker til Breiviks ugjerninger neppe så relevant, enten det vises til dataspill, ordbruk på internett eller politikeres ordvalg. Hans debattinnlegg har visstnok ikke vært verre enn mange andres.

Forstå meg rett: Det er ikke meg imot om debatten blir mer kultiverte. Alle bør tenke over hva man skriver og sier til enhver tid. En etisk refleksjon bør alltid følge debatt deltakelse. Men det vil være en fatal misforståelse å begrense ytringsfriheten som følge av denne tragedien. Vi trenger heller mer frimodighet i samfunnsdebatten. Og debatten er ikke bare til for de mer finslipte akademikere, som vet å gi sine fordommer en uklandelig form. Det er minst like viktig at mer uskolerte personer – med sterke meninger og upolert tale – deltar i offentlig diskusjon. Slik

virker denne som en «utslippsventil» for mye undertrykt aggresjon. Alternativet er at hatet vokser mens nevene knyttes i lommene. Jeg minner om at ytringsfriheten er den viktigste av alle menneskerettigheter, i første rekke fordi den bidrar til å avdekke maktmisbruk og brudd på de andre menneskerettighetene.

Dette tror jeg de fleste ved nærmere ettertanke vil forstå. Og jeg har ingen tro på at samfunnsdebatten vil bli vesentlig endret når katastrofen kommer på avstand. Vi må fortsatt ha en intens diskusjon av vanskelige spørsmål om innvandring og integrering. Heldigvis har toneangivende politikere og samfunnsdebattanter understreket dette.

Medfølelse og kjærlighet. Tragedien har ellers vist oss noen gledelige trekk ved det norske samfunnet. Vi har sett glimrende politisk lederskap og en folkelig mobilisering av medfølelse som vel er uten sidestykke i vår nyere historie. Jeg ønsker egentlig ikke å helle malurt i dette begeret. Men noen ord kan ha blitt for store. Kort etter ugjerningene uttalte eksempelvis kronprinsen: «I kveld er gatene fylt av kjærlighet!» Det er forståelig at dette ble sagt der og da. Men forveksles ikke her «medfølelse» med «kjærlighet»? Medfølelse når mennesker opplever katastrofer er som regel forbigående og uforpliktende, og den svekkes fort når hverdagen kommer. Den egentlige sorgen eies av de etterlatte – de avdødes nære slektninger og venner – og de blir temmelig alene med den når stemningene i folket er avbleket.

Kjærligheten er aktiv, handlingsrettet og forpliktende over tid. Derfor er den krevende. Hvor mange av oss vil nå aktivt oppsøke den muslimske familien i nabolaget som vi har sett skjært til, og invitere dem til middag eller en helg på hytta? Altså inkludere dem som venner? Og hvem vil nå gjøre større personlige ofre for å redde et skrantende ekteskap og derved skape et tryggere oppvekstmiljø for barna?

Neppe mange. Forpliktende kjærlighet er kanskje for mye forlangt?

Kardinal Kurt Koch

Enhetens tålmodige tjener

Av sr. Else-Britt Nilsen OP

Ett år er gått siden den tidligere teologi-professoren og daværende biskop av Basel Kurt Koch ble utnevnt til leder av Det pavelige råd for kristen enhet. Det var ingen tilfeldighet at det nettopp ble ham, siden paven ønsket en leder med erfaring fra den reformerte tradisjon i denne viktige stillingen. For erfaring har den nye kardinalen som i mer enn tretti år har vært engasjert i økumenisk arbeid, og da helt spesielt i den katolsk-reformerte dialogen.

I løpet av sitt første år som Den katolske kirkes leder for enhetsarbeidet med dets mange utfordringer, har kardinalen rukket å besøke bl.a. Det russisk-ortodokse patriarkat i Moskva og Kirkenes Verdensråd i Genève. Til glede for mange takket han også ja til en invitasjon fra biskop Bernt Eidsvig og biskop Tor Singaas til årets olsokdager i Trondheim. Dette ble en anledning også for *St. Olav* til å møte kardinalen.

Femti år er gått siden økumenikk ble et offisielt og meget viktig anliggende i vår kirke. Gjelder det fortsatt, eller har de rett som snakker om en «økumenisk vinter»?

– Det annet vatikankonsil understreket med stor tydelighet at arbeidet for kristen enhet har høy prioritet i vår kirke. Det er blitt fremhevet av pavene siden. I encyklikaen *Ut Unum Sint* påpeker Johannes Paul II at dette er ugjenkallelig. Man kan ikke snu på økumenikkens vei – det er en plikt. Vår Herre selv har pålagt oss. Også Benedikt XVI, i sin første preken som pave, fastslår at bestrebelsene for kristen enhet er et innlysende oppdrag. Vi har simpelthen ikke noe alternativ annet enn å utføre det. I Jesu yppersteprestlige bønn ber

Kardinalen var hovedcelebrant i olsokmessen i Nidarosdomen og preket over martyriets økumenikk.

han om at vi alle «må være ett». Det har med troens vitnesbyrd og troverdighet å gjøre. Enhet for at verdens skal tro.

I prekenen under olsokmessen snakket De om martyriets økumenikk. Det er et uvant, men interessant perspektiv som fortjener utdypning.

– Den kristne tro er i dag faktisk den mest forfulgte blant verdens religioner. 80 % av samtlige som forfølges for sin tros skyld i verden, er kristne. Alle konfesjoner opplever dette. Slik kan man si at det er en dyp enhet i denne erfaringen blant kristne, og den berører den dypeste dimensjon ved kristenlivet. Det handler om å gi sitt liv, og ikke få gjøre det i bokstavelig forstand; perfeksjonen av det kristne liv og av den kristne enhet. Jeg tror at disse martyrene, som nå lever i de helliges samfunn, kan tjene den kristne enhet.

Et annet emne som kardinalen berørte i samme preken, var reevangelisering. Også det med konsekvenser for økumenikken. Men hva siktes det egentlig til når dette kommer på banen?

– Reevangelisering er meget forskjellige fra den første evangeliseringen, og handler om evangelisering i land som våre, som allerede har mottatt kristentroen en gang, men som så er blitt sekularisert. En reevangelisering er kun mulig i et økumenisk vitnesbyrd om troen. Vi trenger et troverdig vitnes-

byrd. Dessverre har det vært slik at der hvor kristne kirker har drevet misjon, der har de ikke bare eksportert troen, men også kirkesplittelsen. Også for misjonens troverdighet er økumenikk nødvendig. Enhet blant Jesu disipler er forutsetningen for en troverdig forkyndelse av Jesu Kristi evangelium til verden.

Det pavelige råd for kristen enhet er nå engasjert i 16 dialoger med forskjellige kirker og kirkesamfunn; ulike reformerte og lutherske grupper, anglikanere, ortodokse, orientalske og pentekostale. Er vi kommet «nærmere» noen av disse enn andre?

– La det straks være sagt at de lutherske kirker står mye nærmere oss enn de reformerte, som jeg jo kjenner svært godt. I vår kirke prioriterer vi enhet og grunnlegger ikke nye kirker når problemer oppstår, slik tilfelle har vært blant protestantene. Vi foretrekker å løse konflikter i samme rom. Det fører naturlig nok til store spenninger innenfor vår egen kirke, men vi bevarer altså enheten. Det er et stort mangfold i Den katolske kirke, men likevel en dyp enhet.

– Det at vi er en universell kirke i en globalisert verden, er en enestående mulighet, men uten pavedømmet, læreembetet, ville vi ha de samme vanskelighetene som de ortodokse kirkene opplever. Majoriteten av de ortodokse lever i diaspora, ikke i de tradisjonelt

Foto: Hans Hiltner

Kardinal Kurt Koch i Trondheim

ortodokse landene, og står overfor store utfordringer. Liturgien er f.eks. arkaisk, mens samfunnet de befinner seg i er moderne, sekulært. Vi har vært gjennom en fornyelse med Det annet Vatikankonsil, og har lært av det. Hvis

80 % av samtlige som forfølges for sin tros skyld i verden er kristne. Alle konfesjoner opplever dette. Jeg tror at disse martyrene, som nå lever i de helliges samfunn, kan tjene den kristne enhet.

vi kan hjelpe dem å overleve, er det bra. Ortodokse kirker har erfart mange endringer – også der de er. De må finne sin egen enhet innad. Vi fører allikevel en felles dialog med 15 ortodokse kirker – ikke med én og én, slik vår praksis er med de protestantiske.

– Med de ortodokse har vi en stor felles teologisk basis, men veldig forskjellig kultur og tradisjon, mens det omvendte er tilfelle med de protestantiske. Dialogen blir derfor annerledes. I samtalen med de ortodokse må vi enes om forholdet mellom primatet/paveembedet og synodaliteten. Men vi har samme fundamentale ekklesiologiske struktur, og det er viktig. Protestantene representerer en ny ekklesiologi. Hva mener de

når det er tale om kirke? Kirkebegrepet må avklares i vår dialog med protestantene.

Men hva med alle dem som trekkes mot protestantiske pentekostale og evangelikale miljøer?

– Det er et stort og veldig vanskelig spørsmål. Sett under ett utgjør de den største kristne bevegelsen etter Den katolske kirke. Vi har en god dialog med dem offisielt, men det er et faktum at flere av gruppene innenfor disse bevegelsene er sterkt anti-økumeniske, og at de har stor tiltrekningskraft. Ikke minst er dette tydelig i Latin-Amerika, hvor de har stor rekruttering fra katolikker. Vårt svar i første omgang må være pastoral omsorg for og støtte til våre egne. Samtidig har vi også noe å lære av dem. Kristen enhet er til syvende og sist Den Hellige Ånds verk. Vestkirken har «institusjonalisert» Den Hellige Ånd i litt for stor grad. Vi er ikke «overmette» på Den Hellige Ånd. De ortodokse kirker har ivaretatt denne dimensjonen bedre. Siden vi tror at økumenikk er en frukt av Den hellige ånd, mener vi at vi kan lære av disse bevegelsene.

I samtalene med generalsekretær Olav Fykse Tveit under besøket i Kirkenes Verdensråd understekte dere at enigheten som allerede er

nådd på mange områder, «ikke må forbli skjulte skatter», men at tiden nå er inne for «å høste fruktene». Det innebærer altså at økumenikken må fortsette sitt løp. Hvordan?

– Økumenikken vil fremstå troverdig når den enkelte kirke og det enkelte trossamfunn ikke først og fremst er opptatt av de andres omvendelse, men av sin egen. Dette er forstadiet til en selvkritisk innrømmelse av egne svakheter og feilskjær. Økumenikken må fortsette sitt løp. Det vil ikke være tale om rette, brede kjørefelt, men om slyngete, krokete stier. Jeg er motstander av enhver resignasjon. En troverdig økumenikk i dag avhenger av dens åndelige styrke og evne til å berike

sannhetens og kjærlighetens dialog. En økumenisk dialog er som en symfonisk – og ikke kakofonisk – melodi.

– Under møtet disse dagene med Norge og Olav blir jeg slått av den store devosjonen til hellig Olav – på alle hold – han er en helgen fra en tid hvor Kirken ennå ikke var delt – og som sådan en økumenisk skytshelgen for Norge!

Under olsokdagene holdt Kardinal Koch foredraget *Developments and challenges in ecumenism today*. Dette er publisert på katolsk.no.

Nordisk forening for katolske leger Høstmøte 2.–4. desember

Høstmøtet i NFKL arrangeres på Katarinahjemmet i Oslo.

Temaer

- I møte med mennesker som lever i livets yttergrense (Britta Hjertaas)
- Livets ukrenkelighet til dets naturlige slutt – et spørsmål om både holdninger og kunnskaper (Torgeir Bruun Wyller)
- Hvordan forsvare helsepersonells reservasjonsrett? (Morten Magelssen)
- Surrogati: Rettslige og etiske problemstillinger (Håkon Bleken)
- Besøk fra «Leger uten grenser»

Detaljert program på www.nfkl.org

Deltakere som ønsker på bo på Katarinahjemmet, anbefales å bestille tidlig. Rombestilling skjer på e-post til Magnus Røger: m-roeger@online.no

Se <http://katarinahjemmet.katolsk.no> for nærmere informasjon, priser etc.

Velkommen!

Magnus Røger,
leder

Diakonater i Kirken i Norge i dag

Av diakon Henrik von Achen

Oslo katolske bispedømme satser aktivt på diakonater. Bispedømmet har bruk for diakoner i menighetene. Det er Gud som kaller menn til det, men bispedømmet ønsker å legge til rette for at kallet kan høres og følges.

For å hjelpe til med dette etablerte biskop Bernt Eidsvig i februar 2010 en egen kommisjon for å fremme og utvikle det permanente diakonat. Kommisjonen, koordinert av sr. Else-Britt Nilsen OP, er i full gang med arbeidet. I så måte kunne det være nyttig her i St. Olav å gi en kort presentasjon av diakonater i Kirken.

Diakonaterets egenart

Det er biskopens ønske at menighetene får anledning til å stifte bekjentskap med diakoner, ikke bare som avlastning av prestene, men også ut fra diakonaterets egenart, dets egen karisma. OKB vil stort sett ikke ha mulighet for å ansette diakoner, hvilket betyr at bispedømmets diakoner vil måtte ha vanlig arbeid ved siden av. Dette legger selvsagt noen begrensninger på i hvor høy grad diakonen kan stå til disposisjon for menigheten eller bispedømmet, men viktigere er det at nettopp slik deler han lekfolkets kår. Etter at Det annet vatikankonsil gjenopprettet det permanente diakonatet for gifte menn, ikke som en kort overgang til presteviselsen slik det historisk sett hadde utviklet seg, men igjen som en permanent geistlig stand, ble omsorgen for familien en del av diakonaterets karisma. Det samme gjelder også det forhold at diakonen må ta en vanlig utdanning og ha et vanlig sivil yrke.

Den 29. juni innsatte biskop Eidsvig (f.v.) Lars Jul Hansen, Sindre Bostad og Georg Aker som akolytter. De planlegges viet til permanente diakoner 8. januar 2012.

Diakonen vil i kraft av sin familie og sitt sivile yrke kunne bidra til at stedets geistlighet integreres bedre i menigheten ved at den i høyere grad deler lekfolks vanlige bekymringer – ikke minst problemene med å integrere troen i hverdagen. En større berøringsflate mellom geistlighet og menighet vil være en berikelse både for lekfolk og prester/diakoner. På denne måten kan presten og diakonen også utfylle hverandre til gagn for menigheten.

Diakonateret går så langt tilbake som Kirken selv. «Diakon» er det greske ord for «tjener», og diakonateret uttrykker Kirken som tjeneste: i Evangeliets tjeneste, i folkets tjeneste og i den liturgiske tjenesten ved alteret. Kristus er Guds frelsesverks tjener (Matt 12,18), og han var disiplenes tjener. Det ble tydelig ved fotvaskingen, der han jo ikke bare selv opptrådte som tjener, men også kalte disiplene til å følge hans eksempel. For han kom ikke for å la seg tjene, men for selv å tjene sin Fars vilje og gi sitt liv for og til denne tjenesten (Matt 20,25ff).

Kirkens sendelse er å fortsette denne tjenesten. Derfor er det også slik at alle biskoper og prester har mottatt diakonviselsen, ikke bare som et midlertidig steg i utdanningsforløpet, men for at dette grunnleggende aspektet alltid skal prege deres senere virke. Alle som har mottatt ordinasjonens sakrament, er, uansett vigelsesgrad, på en særlig måte kalt til tjeneste for Evangeliet – det vil

si: i liturgien og i forkynnelsen for Guds folk og for alle mennesker.

Som Kristus gir også diakonen sitt liv til denne tjenesten. Den må således leves, ikke bare gjøres. Å være diakon er ikke først og fremst noe man *gjør*, men i kraft av ordinasjonen blir det noe man *er*. Diakonateret er altså intimt forbundet med Kirken og uttrykker en viktig del av dens vesen.

I handling og ord

Da apostlene i den aller første tid utvalgte syv menn og la hendene på dem for at de kunne tjene ved bordene, var dette uttrykk for den omsorgen for menighetens vel som siden fulgte diakonateret, og som ikke minst den hellige Laurentius i Roma ved sitt martyrium i 258 ga et så strålende vitnesbyrd om. Men allerede fra starten ble diakonenes tjeneste simpelthen tjeneste for Evangeliet i en videre forstand. Stefanus, en av de opprinnelige syv diakoner, ble steinet fordi han diskuterte troen med andre og forkynte den for ypperstepresten og Rådet med visdom og kraft. Allerede her opptrer en av Kirkens diakoner som teolog og forkynner!

Helt fra begynnelsen av sto diakonen altså i Evangeliets tjeneste i både handling og med ord. Derfor mottar den nyordinerte diakonen også evangelieboken av biskopen med ordene: «Motta Kristi Evangelium, som du nå skal forkynne. Se til at du tror det du leser,

forkynner det du tror og lever etter det du forkynner.» Slik bindes diakonens liv og tjeneste sammen til en uoppløselig enhet; hele hans liv innskrives på en særlig måte i Kirkens liv og tjeneste.

Hvordan nå diakonens tjeneste faktisk utformes, er avhengig av den enkeltes situasjon, evner og ønsker. Men det finnes noen fellestrekk for alle diakoner: Diakonens arbeid springer ut fra alteret, på samme måte som fotvaskingen fant sted under den siste nattverd. I liturgien finner hans tjeneste næring og retning, herfra går han ut, og hertil vender han alltid tilbake. Samtidig er forkynnelsen et vesentlig trekk i diakonens virke. Den kan finne sted i ordets form, eller som sosial-karitativ virksomhet, her vil det være avhengig av den enkelte. For ordinasjonens sakrament utsletter jo ikke personligheten, men preger den for alltid.

Fordi diakonen ofte er gift, må også hans hustru og familie dras med inn i hans kall. Hustruen må støtte det og ville det for sin mann. Her er det

serte og tar på biskopens vegne mot alle henvendelser om diakonatet, også fra mulige kandidater. Det er imidlertid biskopen alene som kan gi noen kandidaturet, dvs. offisielt ta imot menn som kandidater til diakonatet.

Skolering av kandidater

Samtidig har kommisjonen rettet sin oppmerksomhet mot etableringen av den nødvendige teologiske og pastorale skolering. Det gjelder både rammene og det faglige innholdet. Siden mange diakoner både må kunne preke og arbeide pastoralt i sjelesorgen, må de ha en utdanning som setter dem i stand til å gjøre dette med utgangspunkt i en god forståelse av Kirkens tro og av hvordan denne troen kan og må spille en rolle i folks liv og hverdag.

De tre menn som skal vies til diakoner i januar 2012 har – i likhet med de to diakonene som alt virker i Bergen – gjennomført ulike tilleggsutdannelse innen teologi. Ofte har man her måttet sette sammen utdannelsen på ulike må-

Som Kristus gir også diakonen sitt liv til denne tjenesten. Den må således leves, ikke bare gjøres.

avgjørende at familien blir prioritert først, at diakonatet altså ikke utfolder seg på familiens bekostning. Vi som er diakoner, må hver dag be: «Gjør meg til en bedre far, ektemann og diakon» – i denne rekkefølgen! Samtidig vil også ens arbeid være med å forme diakonatet, det kan gi noen begrensninger, men også særlige muligheter.

Kommisjonens arbeid

Den første oppgaven for Diakonatskommisjonen var og er arbeidet for å få introdusert diakonatet i menighetenes bevissthet, altså at diakonatet faktisk er en mulighet for menn i bispedømmets menigheter. Forhåpentlig vil noen så lytte etter kallet, vel vitende om at bispedømmet ønsker og har bruk for diakoner.

Kommisjonen har arrangert introduksjonshelg for menn som ønsker å bli orientert om diakonatet, eller som allerede i det stille har følt et slikt kall, og i så måte er det allerede gjort fremskritt! Kommisjon følger også opp alle interes-

ter og tilpasset den enkelte. Her vil det faste utdanningsløp som nå utarbeides, innebære en stor forbedring.

Den planlagte diakonutdannelsen vil dekke både det teologiske og pastorale og således omfatte bibelfag, kirkehistorie og dogmatikk, men også liturgikk og pastoralteologiske fag. I tillegg legges det opp til en praksisperiode i en menighet. Kommisjonen undersøker også i hvilket omfang utdannelsen kan trekke på krefter som allerede finnes, delvis sammen med St. Eystein presteseminar og med studieprogrammet for katolsk teologi ved Menighetsfakultetet.

Selve utdannelsen legges opp som et treårig løp som eventuelle kandidater kan følge ved siden av vanlig jobb. Det vil si fjernundervisning med felles samlinger i løpet av året. Siden det kan komme svært forskjellige kandidater når det gjelder utdanning, språk, kulturbakgrunn, yrke, alder osv., ser man også behovet for noen grad av individuell tilpassing. Første kull vil begynne denne utdannelsen tidlig i 2012.

Et ansikt

Så er det da diakonens rolle å gi Kirken og Evangeliet et ansikt og en stemme for i ord og handling bidra til å gjøre menighetene til sanne fellesskap i Kristus, og bidra til å føre alle mennesker ut av mørket og inn i Guds vidunderlige lys. Det er Guds vilje at alle vises omsorg og at alle blir frelst. Idet diakonen former sitt liv som gudstjeneste, gir han denne viljen et ansikt.

KATOLSK AKADEMI

TEOLOGI • FILOSOFI • KULTUR • SAMFUNN

OKTOBER – NOVEMBER 2011

Tirsdag 18. oktober kl. 18.00–21.00

En gjennomgang, oppsummering og analyse av overgrepssakene i Den katolske kirke.

Innledninger av biskop Bernt Eidsvig, studiedekan Tormod Kleven, Høyskolen Diakonova, og redaktør Jon Magne Lund, Vårt Land.

Spørsmål og samtale.

Lørdag 22. oktober kl. 11.00–15.00

Hellig tekst – oversatt tekst

Etter 12 års arbeid presenterer Bibelselskapet sin nye bibeloversettelse. Som et ledd i markeringen arrangerer Katolsk Akademi i samarbeid med Bibelselskapet et seminar om Bibel 2011.

Med Øystein Lund (Det teologiske Menighetsfakultet), Hans-Olav Mørk (Bibelselskapet) og lyriker Jan-Erik Rekdal

Panelsamtale.

Lørdag 19. november kl. 11.00–15.00

En lavkirkelig lutheraner oppdager Johannes av Korset

Med Erling Rimehaug, Vårt Land

Alle seminarer finner sted i Mariagården, Akersveien 16, Oslo.
Påmelding: akademi@katolsk.no
Pris: kr 50

Hvorfor trenger Den norske kirke det katolske nærvær?

Av Karl Gervin, seniorprest em. i Den norske kirke

Den norske kirke er på vei inn en tid som kan bli vanskeligere enn noen siden kristendommen kom til vårt land. Troens fremtid i Norge vil formes av hva som skjer i denne kirken, men i skjebnetiden som venter, forvalter katolikker på en annen måte den erfaring og innsikt som er samlet i kirkens tradisjon.

Den katolske kirke har sine utfordringer – demokratiets funksjon, den konservative dreining, lekfolks rolle og kvinners plass i kirken. Om alt dette vet Den norske kirke atskillig. Vi har behov for hverandre.

Hukommelsen som forsvant

Den norske kirke har på sin side mistet mye av hukommelsen. Langtidshukommelsen ble borte med reformasjonen – da var det et poeng å luke og kutte. Nå er mange av de tydelige stemmene i vår samtid forstummet, og vi mister raskt mye av korttidshukommelsen også.

Det gjør Den norske kirke langt på vei til et offer for trender. Jeg er bekymret over at denne kirken så langt på vei er i ferd med å bli lik sine omgivelser, ganske hverdagslig, lite annerledes og stimulerende.

Den norske kirke ser naturligvis at mye må gjøres, og en lang rekke prosjekter er satt i gang: ny bibeloversettelse, ny salmebok, nye liturgier og fremfor alt et livslangt og ambisiøst dåpsopplæringsprogram.

Bak ligger det naturligvis noen premisser. Når Den norske kirke etter min mening ikke er godt nok rustet til å takle utfordringene skyldes det langt på vei disse prinsippene; og de bærende tankegangene fikk vi med reformasjonen.

Sentrering om synd og tilgivelse

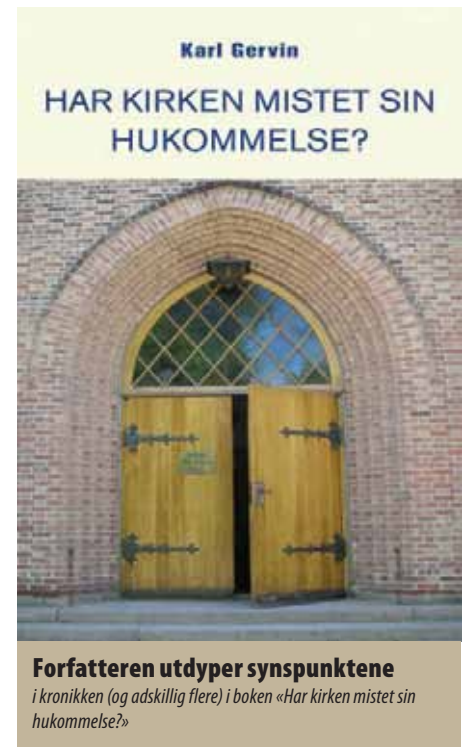
Reformatorene understreket på så mange måter at deres hovedpoeng var å få frem hvordan Gud i sin nåde tilgir mennesker som ikke fortjener det, og det gjør Han aldeles gratis. Den katolske kirke snakket vel ikke like tydelig eller særlig klart om syndstilgivelse av Guds nåde alene på reformasjonstiden, men kirkens lange tradisjon har likevel holdt fast på det. Augustin sa: «Mennesket blir ikke frelst av gode gjerninger ... heller ikke med sin egen vilje, men av Guds nåde gjennom tro.»

I dette perspektivet ble det for rundt ti år siden undertegnet en felles erklæring mellom Vatikanet og Det lutherske verdensforbund, der det ble konstatert enighet nettopp om hvordan Gud frelser mennesker – hvordan han erklærer dem rettferdige ufortjent. Jeg mener dette gir oss et godt grunnlag for å gå til Den katolske kirke for å se hva som er glidd ut av hukommelsen og som Den norske kirke kan begynne å bruke.

Vi trenger den katolske tradisjon for å se at selv om reformasjonen mente alt sto og falt med tanken om gratis syndstilgivelse og nåde, er ikke dette på samme måte sentrum i Skriften. Formuleringen er et fyldestgjørende svar på et helt vesentlig spørsmål, men det er vanskelig å tenke seg at noen på fritt grunnlag i dag ville si at dette er Skriftens sentrale budskap.

Skrift og tradisjon

Når man vil gjøre seg nytte av kirkens brede tradisjon, stanger man også mot et annet luthersk grunnprinsipp. Lutheranere har ofte understreket at de bygger på Skriftens ord alene og uten tradisjonens tillegg. Men Skriften er blitt til gjennom svært lang tid, den er altså et resultat av tradisjonens arbeid. Dessuten sier jo Skriften selv at Den Hellige Ånd etter hvert skal veilede kirken til hele sannheten. Derfor er det vanskelig å opprettholde et skarpt skille mellom Skrift og tradisjon, og vi

Forfatteren utdyper synspunktene i kronikken (og adskillig flere) i boken «Har kirken mistet sin hukommelse?»

trenger den katolske påminnelse om tradisjonens store betydning.

Det er påfallende hvordan denne tradisjonen på en annen måte enn luthersk kirkeliv har holdt fast på bevisstheten om *det helliges nærvær*: gudstjenesten som møte med det hellige, symboler som hjelp til å omgås det, og ikke minst de hellige menns og kvinners rolle.

Gudstjenesten

Luthers innsats for å fornye gudstjenestelivet var banebrytende; men samtidig skulle de lutherske reformene også medføre skjebnesvangre kutt. I dag er ofte de lutherske premissene underformidlet, og det kan gå lenge mellom hver gang man støter på dem. Dette er ganske tydelig i forbindelse med den liturgireformen som nå gjennomføres i Den norske kirke.

Sakspapirene har understreket hvordan et vesentlig poeng å imøtekomme «en lengsel etter å kjenne igjen sitt eget liv i gudstjenesten; sin egen livsforståelse, sin egen kultur, omgangsform, musikkstil». I det som kalles «teologisk plattform», er nøkkelord fleksibilitet, involvering og stedegengjøring. Gudstjenesten skal nå bygge på det lokale – ikke tradisjonen; på å kjenne seg igjen – ikke møtet med det som er fullstendig annerledes, det hellige.

Kirkens lange tradisjon hadde satt pris på gudstjenestens mangfold, skjønnhet og skjulte rikdom. Den hadde visst at nattverden er messens sentrum, og at dette høydepunktet vil favne alt som er til. Ikke minst hadde tradisjonen holdt fast på tilbedelsens endetidsperspektiv. Er ett problem i dag at vi såpass langt på vei har sluttet å trakte etter dette paradiset?

Gudstjenestene burde hjelpe oss til det, få oss til å våge å strekke oss. Den engelske dikteren T.S. Eliot skrev at gudstjeneste er en sitring av lykksalighet, et glimt av himmelen. Det opplever vi vel bare av og til. Utfordringen er kanskje ikke så mye at det sjelden inntreffer, som at vi tilsynelatende har sluttet å vente at det skal skje.

Det skjønne

Det skal være klarhet og visdom i en gudstjeneste, hengivenhet og tilbedelse. Poenget er ikke så mye å forklare, men å løfte. Det er kanskje derfor diktere som snakker om gudstjeneste, gjør det så vakkert. Den spanske dikteren Lope de Vega sier at gudstjeneste er kunsten å fly høyt.

En av de store engelske liturgikere mente at «ritualer først og fremst krever en kunstnerisk og ikke en intellektuell uttrykksmåte». Derfor har tradisjonen vernet om skjønnhetens betydning, det å «gjøre noe vakkert for Herren», som Mor Teresa uttrykker det. Man har holdt fast på at det skjønne og det gode og det sanne er sider av samme sak og kan lede til hverandre.

I sin nobelpristale sa Alexander Solzjenitsyn at «hvis grenene til Det sanne og Det gode kuttes ned og ødelegges, da vil kanskje Skjønnhetens fantastiske, uforutsigelige og uventede grener ... fullføre arbeidet til alle de tre».

Symboler

Det katolske nærvær hjelper også lutheranere til å se hvordan kirkens tradisjon legger vekt på at liturgien er fylt av symbolhandlinger og symboler som måter å omgås det hellige på, mens vi ennå lever i denne verden.

Vi kan nærme oss noe av det hemmelighetsfulle ved symboler gjennom å se på hvordan ordet kommer av det greske

ordet 'symballein', som betyr å føre sammen. Utgangspunktet kunne være en ring eller en annen gjenstand som ble brutt i to og oppbevart på forskjellige steder. Symbolet besto av to deler som sammen utgjorde et hele. Det kan illustreres med ikonene. Tegn nøyer seg med å vise til en bestemt realitet, ikonene bærer og gjør en slik realitet nærværende. Veggen med ikoner i en ortodoks kirke er der ikke for å skille og skape avstand, men bringe sammen. Ikonene er et vitnesbyrd om at Guds rike er kommet nær.

Symboler er ikke først og fremst illustrasjoner, men gjenstander som guddommelig nåde og nærvær har tilhold i. Derfor tiltrekker og utløser symboler, de forener og skaper helhet, på en annen måte enn tegn. Å forstå et tegn er å oversette et innhold, å trenge inn i symboler er å bli delaktig i en tilstedeværelse.

Å forstå et tegn er å oversette et innhold, å trenge inn i symboler er å bli delaktig i en tilstedeværelse.

Antagelig finnes det ikke så mange symboler i egentlig forstand, og som altså virkelig gjør at noe er nærværende. Tegn er liksom flater, de er entydige, og deres berettigelse er å gi presis informasjon. Symboler synliggjør det helliges nærvær. Augustin sa at symboler er synlige uttrykk for Guds usynlige nåde, og Michelangelo føyde til at sent elsker hjertet det øyet ikke ser.

Det kan være vanskelig å uttrykke sentrale lutherske trossannheter gjennom symboler, og ikke lett å se at de er bærere av et hellig nærvær. Dåpsvann og nattverdelementer blir tatt i bruk med Guds ord og bønn, men så snart gudstjenesten er over, går dåpsvannet til det kommunale avløpssystem, og nattverdbrødet legges i et skap med all verdens andre ting.

Det hellige er blitt en problematisk kategori, og vi ser konsekvensene også i dagens lutherske kirkerom. Utsmykningen er vanligvis sparsom, og de som kommer inn, oppfører seg ofte som i andre lokaler: Musikere setter seg til

med aviser og appelsiner, mens de venter på at øvelsen skal begynne, her snakkes mye og høylytt – også av oss andre.

Det er et interessant avsnitt i Sigrid Undsets roman «Gymnadenia», der hovedpersonen Paul Selmer har begynt å nærme seg troen og kommer inn i St. Olav katolske domkirke. Han er fascinert av mye han ser, men det er når han fremme i kirkerommet oppdager den lille røde lampen, at han skjønner hvordan Gud virkelig er på dette sted.

Hellighet

Symboler er hellige som en foregripelse av den dagen da Gud skal bli alt i alle. Vi trenger den katolske påminnelsen om at når *hellig* bygger på hva Gud gjør, burde *hellig* også være et egnet luthersk begrep. Og: Om hellighet ikke skyldes at mennesket har gjort noe fortjenstfullt, men at Gud har handlet, skulle helgener være gode eksempler.

Og derfor til sist om helgenene – våre venner og vevisere. Den norske kirke er blitt fattigere fordi så mye av det kirkens lange tradisjon forteller om helgenene, er blitt borte. Når helgenene blir borte fra hukommelsen, vil noe annet lett ta deres plass, slik vi for eksempel ser det i luthersk sammenheng på Allehelgensdag, der helgenene er nesten helt forsvunnet.

I hovedsak er dette blitt alle dødes dag, og slik er dette et av feltene der vi i Den norske kirke har blitt mer lutherske enn reformatorene. Vi kan ikke med hånden på hjertet si at vi virkelig holder frem minnet om de hellige, slik reformasjonens teologer sa vi skulle.

Den katolske kirke har alltid understreket at evnen til gode gjerninger har helgenene ikke fra seg selv, for de har én ting felles: Gud utvalgte dem på særlig vis til sine redskaper. Det vil si at ingen kan gjøre seg selv til helgen. Det kan bare Herren, og helgenene er illustrerende og overbevisende eksempler på nådens makt til å forandre mennesker. Augustin sa at når Gud kroner helgenene, er det sine egne fortjenester han kroner. Det er mye, også ved helgenene, som ikke kolliderer med luthersk tankegang.

Årsregnskap 2010

Av Thuan Cong Pham, økonom OKB

Årsregnskapet for 2010 viste positive tall. Vi kan takke dedikerte ansatte for dette. Især vil jeg nevne p. Claes Tande, som har bidratt til å registrere medlemmer, noe som utløser høyere tilskudd fra det offentlige. At bispedømmet går godt økonomisk, er en refleksjon av våre ansattes evne og vilje til å arbeide for Kirken. Bispedømmets medarbeidere bidrar, med dyktighet, stor innsats og lange arbeidsdager, til at vi kan drifte en stor organisasjon med knappe midler.

Nytt for 2010

I 2010 innførte vi en ny ordning for fordeling av tilskudd fra kommunene. Vi fører nå de kommunaltilskudd som går via bispedømmet, i vårt regnskap. Noen menigheter er unntatt, da de har bedt om å få delta i en overgangsordning. Dette betyr at disse menighetene får beholde 90 % av det de ville fått dersom gammel ordning var i bruk. For å oppsummere den nye ordningen:

- Bispedømmet avlønner alle prester som tidligere er blitt lønnet av bispedømmet eller av en menighet.
- Totale utgifter til prestelønn blir trukket fra de totale inntekter som kommunaltilskuddene gir.
- 20 % av resterende beløp fra forrige punkt settes av til en konto forbeholdt byggearbeider og ekstraordinære utgifter i menighetene.
- Resten av totalt kommunaltilskudd fordeles slik at alle menigheter mottar likt beløp per medlem.
- Den tidligere «menighetsskatten» frafaller i sin helhet.

De største inntektspostene

Som foregående år, er bispedømmets største inntektskilde tilskudd fra det offentlige. Hele 45 % av våre driftsinntekter kommer fra Staten. For hvert medlem som er registrert og godkjent av Brønnøysundsregistrene, mottok vi i 2010 kr 370. Økt medlemstall betyr økt tilskudd fra både stat og kommuner.

Tilskudd fra kommunene varierer sterkt fra kommune til kommune. Totalt mottok vi kr 25.882.345 i kommunaltilskudd. Dette er et annet tall enn det som står i bispedømmets regnskap. I vårt regnskap føres kun de midler som går via bispedømmet.

Bonifatiuswerk og Diaspora-kommisariat var i 2010 usedvanlig generøse. Totalt mottok vi nær 15 millioner kroner i støtte til presteutdanning, katekese og ungdomsarbeid, kjøp og vedlikehold av eiendom, bilkjøp og prestelønninger. Vi mottok hele en million euro i støtte til St. Eystein presteseminar. At tyske katolikker bidrar så mye til Kirken i Norge, er hyggelig og fint. Urovekkende er det at bispedømmet og menighetene mottar knappe kr 10 millioner i kollekt og gaver fra medlemmer i Norge.

I 2010 regnskapsførte vi, på ekstraordinære inntekter under særskilte poster, nær kr fire millioner i testamentarisk gave fra biskop Gran. Dette bestod av kontanter og en leilighet.

De største kostnadspostene

Allerede i 2009 startet arbeidet med å pusse opp bispegården i Akersveien 5. I 2010 har vi vært i full sving med oppgraderingen. Vi brukte i overkant av kr to millioner i oppussing. Arbeidet har bestått i blant annet å installere et ventilasjonsanlegg. Arbeidene har fortsatt og vil etter planen slutføres i 2011.

Den kostnadsposten som har opplevd størst endring, heter «Prester» og

Foto: Marit Sandoy

Ett av mange prosjekter støttet av tyske katolikker: drenering, Vår Frue kirke, Porsgrunn.

inneholder nesten utelukkende prestenes lønn. Totalt hadde bispedømmet kr 9,2 millioner i lønnskostnader til prester. Resten av kostnadene som er ført på den posten, er for kurs, møter og reiser.

For øvrig er kostnadene i bispedømmet knyttet til lønn, og de er ganske jevne med 2009.

Andre forhold

Bispedømmet hadde ved utgangen av 2010 gjeld på totalt kr 16 millioner. Dette er en betraktelig reduksjon fra 2009, hvor vi hadde en total gjeldsbyrde på kr 27,3 millioner. Renteutgifter i 2010 beløp seg på kr. 652.860.

Totalt fikk vi et driftsresultat på kr. 5,2 millioner. Dette tallet er noe misvisende. Av driftsresultatet er det avsatt kr. 3,9 millioner som stammer fra kommunaltilskuddet. Dette er penger som skal gå direkte til menigheter som trenger støtte til eiendomsprosjekter. I skrivende stund er alle disse penger fordelt.

Årsresultatet viser formidable kr. 15,8 millioner i overskudd. Det er tall vi dessverre ikke kan venne oss til med det første, siden dette overskuddet også reflekterer de generøse gavene fra Tyskland, som må karakteriseres som en engangshendelse.

Dersom du har spørsmål angående OKBs økonomi, er du velkommen til å rette disse til oss på e-post: finans@okb.katolsk.no

Tekst	RESULTAT 2010	RESULTAT 2009
INNTEKTER		
Statstilskudd	22 571 345,00	21 736 798,00
Kommunaltilskudd	16 963 094,64	0,00
Bonifatius Werk m.fl.	279 802,50	369 310,60
Menighetsbidrag	2 231 314,00	3 691 364,90
Tilskudd og refusjoner prestelønn	3 493 233,01	1 591 382,80
Gaver	786 313,48	367 484,44
Andre inntekter	1 933 045,84	1 880 976,90
Refusjoner fra menigheter m.fl.	1 944 822,93	2 524 287,09
Innbet. til særskilte formål	259 933,00	229 648,50
SUM INNTEKTER	50 462 904,40	32 391 253,23
KOSTNADER		
Administrasjon OKB	-9 484 121,87	-12 362 755,45
Drift og anskaffelse eiendommer	-8 365 612,87	-6 922 704,18
Råd og kommisjoner	-159 280,84	-163 602,61
Informasjon og media	-3 961 315,72	-3 633 861,33
Pastoralt arbeide	-3 107 210,63	-2 627 160,83
Nasjonalsjelesorg	-1 196 501,49	-3 251 064,60
Prester	-9 528 840,36	-907 124,38
Kommunaltilskudd til menigheter	-8 952 487,00	0,00
Andre tilskudd	-264 786,00	-603 293,06
Tap på fordringer	0,00	0,00
Utbetalt til særskilte formål	-230 233,32	-466 773,00
SUM DRIFTSKOSTNADER	-45 250 390,10	-30 938 339,44
DRIFTSRESULTAT	5 212 514,30	1 452 913,79
Renteinntekter og kostnader		
Renteinntekter	235 274,91	184 671,63
Renteutgifter	-652 859,81	-845 282,95
Andre finansinntekter	5 457,50	0,00
Andre finanskostnader	-5 848,19	-5 850,00
NETTO FINANS	-417 975,59	-666 461,32
RESULTAT FØR SÆRSKILTE POSTER	4 794 538,71	786 452,47
SÆRSKILTE POSTER		
Gaver til videresendelse	0,00	1 147 886,45
Gaver mottatt og oversendt	0,00	-1 147 886,20
Mottatte tilskudd til byggeprosjekter	9 925 919,50	607 807,64
Byggeprosjekter	-1 200 000,00	-3 792 483,62
Bilkjøp	-1 271 601,00	0,00
A. ekstraord. inntekter	5 357 791,04	2 720 579,03
A. ekstraord. kostnader	-1 819 765,00	-340 000,00
Avskrivning på fordringer	0,00	0,00
Endr. i avstn. til særskilte formål	-29 699,68	237 124,50
NETTO SÆRSKILTE POSTER	10 962 644,86	-566 972,20
ÅRSRESULTAT	15 757 183,57	219 480,27
OVERFØRINGER		
Overført til Kapitalkonto	0,00	0,00
Overført fra Kapitalkonto	0,00	0,00
Overført til fond	-3 937 282,00	0,00
Overført fra fond	1 733 063,84	0,00
SUM OVERFØRINGER	-2 204 218,16	0,00

St. Olav bokhandel

**OMFAVN MØRKETIDEN
MED EN GOD BOK
OG LYS FRA ST. OLAV
BOKHANDEL!**

Besøk også vår nye barnebokavdeling i kjelleren!

Åpningstider:

Tirsdag – fredag: 10 – 17

Lørdag: 11 – 14

Søndag: 12.30 – 15

Mandager: STENGT

Nettbokhandel: stolavbok.no

Filippinsk Jesu Hjerter-feiring

Foto: Grand Lines

Sacred Heart Filipino Chaplaincy Executive Board (EBO) vedtok på sitt tredje møte i Stavanger i fjor å feire en felles fest for Jesu Hjerter for hele bispedømmet. To hovedgrunner ligger bak beslutningen. For det første er Jesu Hjerter patronat for hele den filippinske katolske gruppen i bispedømmet. For det andre vil vi gjerne samle alle filippinske katolikker i de forskjellige etablerte filippinske grupper til en «nasjonal» fest.

I år falt høytiden for Jesu Hjerter på fredag 1. juli, men av praktiske grunner ble denne festen feiret på lørdag 25. juni. Filippinere fra Stavanger, Drammen, Fredrikstad/Moss, Lillestrøm/Jessheim og Oslo, som var vertskap, deltok i denne første «nasjonale» feiringen, som besto av messe i St. Joseph kirke med påfølgende mottagelse. Planen var å utgi en bok med bønner, messer og sanger på tre språk i forbindelse med festen, men utgivelsen ble utsatt.

Alma Fabella-Karlsen

Høstens jubileum i Arendal

St. Franciskus Xaverius menighet i Arendal fyller 100 år i år. Den 11. november 1911 ble både kirken og St. Franciskus Xaveriussøstrenes sykehus

innviet. Grunnen til menighetsgrunnleggelsen var ikke i første omgang et lokalt pastoralt behov, men at avstanden mellom menighetene i Kristiansand og Porsgrunn var så stor at det tilsa en grunnleggelse mellom dem. Da biskop Fallize fikk mulighet til å kjøpe en vakker eiendom på Tyholmen i Arendal, var saken klar – den nye menigheten skulle ligge der. Og hundre år senere er det mange som er glade for det!

Menigheten planlegger en rekke markeringer i år, med høydepunkt på selvedagen, 11. november. I menighetsbladet for sommeren 2011 presenterer menighetens kulturutvalg programmet for høsten, og der kan man blant annet lese om foredrag, internasjonal kokebok og kunstutstilling.

Menigheten planlegger også en jubileumsutstilling av sine mange vakre kirketekstiler og liturgiske gjenstander. Og kanskje kommer en ny gjenstand på plass i jubileumsåret. Den filippinske gruppen har nemlig samlet inn penger til et nytt alter, som skal erstatte det nåværende alteret i tre, som var ment å være en foreløpig løsning da det ble laget. Kirkebyggutvalget har kommet med et utkast i lys marmor.

Hele programmet ligger på stfx.no.

HHØ

Jessheim: første messe i nye lokaler

Søndag 10. juli 2011 kunne St. Gudmund menighet på Jessheim for første gang feire messen i de nye lokalene på Holmsletta. En offisiell innflyttingsfest ble holdt søndag 28. august. Som man kunne lese i St. Olav nummer 2 i år, er lokalene laget av paviljonger, som tidligere har vært brukt til klasserom, populært kalt «kirke på hjul». Dette er et steg på veien fra lånte lokaler til egen kirke og menighetshus for en raskt ekspanderende menighet.

St. Olav

Vellykket olsokfeiring i Trondheim

Under årets olsokfeiring i Trondheim deltok kardinal Kurt Koch, president for Det pavelige råd for kristen enhet. Han var i utgangspunktet invitert av Olavsfestdagene, som i år skulle ha fokus på pilegrimsveiene fra Nidaros til Roma. Olavsfestdagene tilbyr et rikt

og variert program. Fra katolsk side vil gjerne høydepunktene være messen i Nidarosdomen 29. juli om morgenen samt valfarten til Stiklestad med «Spillet om heilag Olav» søndag 31.

Begge var godt besøkt – messen i Nidarosdomen samlet om lag 500 personer og var ledet av kardinal Koch, som også holdt prekenen. Valfarten til Stiklestad samlet et hundretalls personer med bl.a. p. Olav Müller som inspirerende ledsager. Valfarten foregikk i strålende vær, og for første gang noensinne ble messen feiret i Stiklestad gamle kirke, derfra gikk prosesjonen med olavsrelikvien til det katolske kapellet på stedet.

Foto: Eirik Rønning

St. Olav menighet i Trondheim holdt åpent hus for tilreisende, og den liturgiske feiringen med messer og tidebønner ble meget godt ivaretatt av menighetens musikalske krefter med Ulf Schancke i spissen.

Sr. Anne Bente Hadland/St. Olav

Familieleir i Skjolden

Foto: Sigrund Havnås

Over 60 voksne og barn var samlet på katolsk familieleir i Skjolden innerst i Sognefjorden i midten av juli. Vi hadde med oss pater Arne Kirsebom, broder Haavar Nilsen og Anne Lynn Gelacio (lokallagsmedarbeider i NUK), som alle bidro til å gjøre dette til en innholdsrik uke. Omkranset av fantastisk natur – fjell, fjord og him-

mel – tilbrakte vi fem dager sammen i felleskap med hverandre og Gud.

Temaet for leiren var middelalderen, og vi oppsøkte steder i området som har eksistert helt fra katolsk tid i Norge. Vi feiret messer i middelalderkirken Dale, og vi gikk en lang fjelltur opp til den vakre fjellseteren Dulsete, som i følge kildene hadde seterdrift helt fram til Svartedauden. En av dagene kledde vi oss om i middelalderklær og lekte at vi levde i middelalderen. Alle familiene fortalte hver sin historie om hvor de kom fra og hva de het. Sammen gikk vi på pilegrimstur til verdens eldste stavkirke, Urnes. De største barna fikk også dra på en egen overnattingstur siste natten, der de gikk en fjellsti to timer rett opp til seteren Fuglesteg.

At været ikke var helt på topp hele tiden, gjorde ikke noe, for vi hadde svømmehall! Der kunne voksne og barn boltre seg i vannet så mye de ville. Vi vil gjerne tilbake til Skjolden et annet år, men først blir det familieleir i Trondheim neste sommer, i forbindelse med olsokfeiringen.

Sunniva Vang Kristiansen

Grunnsten overrakt til brødrene på Munkeby

Foto: Munkeby/Mariakloster

Søndag den 31. juli fikk brødrene fra Munkeby Mariakloster overlevert en stein fra koret i den originale klosterkirken på Munkeby. Overrekkelsen ble foretatt av Elisabeth Seip fra Fortidsminneforeningen, som formelt eier de gamle cistercienserruinene. Tilstede var også presten Karl Gervin fra Den norske kirke, som holdt foredrag om klosterlivet på 1100-tallet. Begivenheten ved klosterruinene ble arrangert av Stiklestad nasjonale kultursenter, ideen til det hele kom fra Gervin.

I sin takketalte pekte bror Joël både fremover og bakover i tid, og beskrev grunnsteinen som et vitne om fortiden, men også som et tegn på fremtiden:

–Vi håper at denne steinen skal bli grunnsteinen til et nytt kloster, selv om vi for øyeblikket ikke vet når og hvordan dette klosteret skal bli bygget. Før den blir grunnstein, kommer den altså til å bli en ventestein. Som et vitne om fortiden, kommer den også til å bli et tegn på fremtiden. Som ethvert symbol, gir den et vell av meninger som det er vanskelig å uttrykke. Vi ber Gud om å fullføre i oss det han begynte da han førte oss hit, og at han velsigner alle dem som har tatt imot oss her med så stor velvilje og generøsitet.

Munkenes osteproduksjon fortsetter forøvrig å begeistre. Den 10. august fikk Munkeby-osten reklame i beste sendetid da NRK-programmet «Sommeråpent» besøkte klosteret og varmt anbefalte produktet – et resultat av møtet mellom tradisjonell kunnskap fra moderklosteret i Cîteaux og lokal melk fra to av klosterets nabogårder.

Andreas Dingstad/St. Olav

Dåpsklubben Tripp Trapp med nettside på polsk

Dåpsklubben Tripp Trapp har nå fått egne nettsider for polsktalende under www.katekse.no. Prosjektet – som startet opp i 2009 – er et samarbeid mellom Kateketisk Senter og IKO-forlaget, som er et kirkelig pedagogisk senter og forlag. Formålet med katolsk Tripp Trapp er å gi de aller minste barna trosopplærende bøker, tilpasset katolske barnefamilier.

www.katekse.no

Mange unge samlet seg til bønn

Mellom 100 og 150 ungdommer møtte opp i St. Olav kirke 4. august for å minnes ofrene fra Utøya og Regjeringskvartalet. Det ble feiret messe med forbønner for de døde og de pårørende og holdt offertoriumsprosjen med roser. Rett etter messen var det sakramentsandakt hvor mange av ungdomsgruppene i Oslo bidro med nydelige sanginnslag. Det ble så mulighet for å skrive ned egne bønner som søstrene på Katarinahjemmet tok med

Foto: Christina Falkenberg

seg i sin bønn de neste dagene. Da vi var ferdige i kirken, var det samling i Mariagården med snacks og hyggelig samvær. Vi takker alle som bidro til å gjøre denne kvelden så fin, og særlig takker vi for at det var så mange som kom! «Om en mann kan vise så mye hat, tenk så mye kjærlighet vi alle kan vise sammen.»

nuk.no/Kristina Elizabeth Voigt

Oblatfedrene med ny kommunitet i Fredrikstad

Søndag 21. august 2011 ble p. Jagath Premanath Gunapala OMI formelt innsatt som sogneadministrator i Fredrikstad av biskop Bernt Eidsvig. Tilstede under messen i St. Birgitta kirke var også provinsialen for den polske OMI-provins, p. Ryszard Szmydk. Innsettelsen markerte i tillegg at oblatfedrenes nye kommunitet i Fredrikstad er et faktum. Oblatfedrene har en lang tradisjon i byen. Da nye St. Birgitta kirke og menighetslokaler sto ferdig i 1990, ble det lagt til rette for at en kommunitet skulle bo der. P. Roman Kunkel OMI blir prior for

Pavens bønneintensjoner 2011

September

Generell intensjon:

At alle lærere må vite hvordan de skal formidle kjærlighet til sannheten og oppdra til sanne moralske og åndelige verdier.

Misjonsintensjon:

At de kristne fellesskap overalt på det asiatiske kontinent med begeistring må forkynne evangeliet ved å vitne om dets skjønnhet og troens glede.

Oktober

Generell intensjon:

At dødssyke mennesker må finne støtte under sine lidelser i troen på Gud og ved den kjærlighet medmennesker viser dem.

Misjonsintensjon:

At feiringen av Verdensmisjonsdagen må øke iveren for evangelisering hos Guds folk og støtten til misjon gjennom bønn og økonomisk hjelp til de fattige kirker.

Tromsø stift med retningslinjer for beskyttelse mot seksuelle overgrep og misbruk av barn i Kirken

Tromsø stift har den 20. juni 2011, ved et generaldekret signert biskop Berislav Grgić, implementert egne retningslinjer for beskyttelse mot seksuelle overgrep og misbruk av barn i Kirken. Retningslinjene, som foreligger på norsk og engelsk, presenteres i en brosjyre med seks ulike punkter som klargjør norske og kirkelige regler for behandling av overgrepssaker – samt fremgangsmåter for bekymringsmeldinger og kirkelig behandling/oppfølging av utsatte. Brosjyren er også tilgjengelig på katolsk.no.

Fra brosjyren

De nordiske biskoper kom under bispekonferansen 13. mars 2002 med følgende erklæring om misbruk av barn ved prester og andre kirkelige medarbeidere:

«I løpet av de aller siste år har det i en rekke land forekommet tilfeller med prester og andre kirkelige medarbeidere som har misbrukt barn og unge mennesker. Det er på denne bakgrunn at vi, de nordiske biskoper, ønsker å uttrykke vår avsky for og ubetingede fordømmelse av disse hendelser. Våre tanker og bekymringer retter seg først og fremst mot ofrene. Vi forsikrer om vår støtte til hjelp for disse våre søstre og brødre, på hvilken som helst måte som vi har mulighet til. Innenfor rammen av vårt pastorale ansvar som biskoper vil vi dersom det skulle finnes tilfeller av seksuelt misbruk i våre respektive land, følge bestemmelsene i kirkeretten for å behandle disse forhold og også bestemmelsene i borgerlig rett. På nytt ønsker vi å uttrykke vår bedrøvelse over det som har hendt og lover våre bønner for ofrene og også for gjerningsmennene bak disse hendelser.»

På bakgrunn av bl.a. denne uttalelse fastsettes for Tromsø stift foreliggende generaldekret for slik å bidra til beskyttelse mot seksuelle overgrep og mot misbruk av barn i Kirken.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 9. august 2011/St. Olav

den nye kommuniteten. I tillegg skal han være ansvarlig for den polske sjelesorg i Østfold.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 24. august 2011

Bønn er en kamp som krever utholdenhet

De troendes liv kan sammenlignes med Jakobs kamp med Gud ved Jabboks vadested (1 Mos 32,21–32), sa Benedikt XVI da han onsdag 25. mai fortsatte sin katekese-serie om bønn.

– Bønn krever nærhet. Å motta denne velsignelsen er en kamp som krever både mental styrke og utholdenhet. Den kan bare oppnås når vi erkjenner vår egen svakhet og overgir oss til hans nåde, sa Benedikt.

– Hele vårt liv er lik denne natten fullt av kamp og bønn, sa paven, og påpekte

at historien om Jakob lærer oss at Guds velsignelse ikke fås gjennom egen styrke, men må mottas «med ydmykhet fra ham, lik en sjenerøs gave som lar oss se Herrens ansikt».

– Når dette skjer, forandres hele vår virkelighet: Vi mottar et nytt navn og Guds velsignelse, sa Benedikt.

Dette er den fjerde generalaudiensen paven vier til kristen bønn. Hans forrige katekeserække, om ulike helgeners liv, tok rundt to år å fullføre.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 26. mai 2011

Sosiolog: Hvert femte minutt drepes en kristen for sin tro

Den italienske religionssosiologen og juristen Massimo Introvigne anslår at så mange som 105 000 kristne lider martyrdøden hvert år, med andre ord:

en hvert femte minutt. Dette melder nyhetsbyrået Zenit.

Introvigne – som er OSSEs (Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa) representant for bekjempelse av «rasisme, fremmedfrykt og diskriminering» – kom med uttalelsene i forbindelse med en nylig jødisk-kristen-muslimsk konferanse i Ungarn. Konferansen ble avholdt med støtte fra det ungarske presidentskapet for EUs ministerråd, og en rekke høytstående representanter fra de tre trosretningene, samt politiske og sivile ledere, var representert.

I følge Introvigne drepes altså så mange som 105 000 kristne årlig for sin tro. Tallet er ikke medregnet ofre for borgerkriger eller internasjonale konflikter.

– Hvis ikke disse tallene ropes ut til verden; hvis denne nedslaktingen ikke stoppes; hvis forfølgelsen av kristne ikke anerkjennes som den mest presserende verdensomspennende krisesituasjon når det gjelder vold og religiøs diskriminering, så vil dialogen mellom religioner kun forevise skjønne konferanser, men ingen konkrete resultater, sa Introvigne.

Ett av landene som ofte trekkes frem, er Egypt – hvor kristne møter motstand både på individuelt og institusjonelt plan. Den egyptiske diplomaten Aly Mahmoud sa på sin side at det nordafrikanske landet nå ønsker å vedta lover som beskytter den kristne minoriteten, blant annet ved å straffe religiøse hat-prekener samt gjøre det forbudt for fiendtlige menneskemengder å samles utenfor kirker.

Blant bidragsyterne på konferansen var den ungarske kardinal Péter Erdö og erkebiskop Hilarion Alfeyev – formannen for Moskvapatriarkatets mellomkirkelige avdeling og en av hovedaktørene innen katolsk-ortodoks dialog.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 6. juni 2011/St. Olav

Samtlige nyheter fra Vatikanet på Internett

Pave Benedikt XVI har lansert en ny Vatikan-portal som

tilbyr en eksklusiv, multimedial presentasjon av samtlige nettsted som er knyttet til Den hellige stol. Portalen, som har adressen www.news.va, inneholder de ferskeste nyhetene fra Vatikanradioen, Vatikanets dagsavis L'Osservatore Romano, Det pavelige rådet for sosial kommunikasjon, Vatikanets pressekontor og misjonsnyhetsbyrået Fides. Nettstedet presenteres først på engelsk og italiensk og tilbyr også lyd og videoklipp, kvalitetsbilder og en Twitter-side.

Den nye portalen ble lansert den 27. juni på en pressekonferanse med erkebiskop Claudio Celli, prefekt for Det pavelige råd for sosial kommunikasjon. Han kunne fortelle at de ulike mediene fremdeles skal bevare sin selvstendighet og identitet, selv om de nå også er tilgjengelige gjennom en felles portal. L'Osservatore Romanos Gian Maria Vian uttalte at den nye portalen vil gjøre det enklere for folk å navigere i Den hellige stols nettverk.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 6. juni 2011

Irakiske nonner i stille tjeneste for sitt land

I et intervju med Catholic Near East Welfare Association (CNEWA) forteller dominikanerinnene av Katarina av Siena i Mosul, Irak, om sin tjeneste for Kirken og landet etter invasjonen i 2003.

– Da bombene begynte å falle over Bagdad og folk startet å flykte, så åpnet vi våre klostre for familier, sier den tidligere priorinnen, sr. Maria Hanna.

– For mange år siden ble våre katolske skoler nasjonalisert av myndighetene. Etter regimets fall ga de oss bygningene tilbake. Vi lot også hjemløse familier bo i skolene. Vi sørget for at folk hadde det nødvendige for å overleve. Våre lagre var alltid tomme siden vi ga bort alt, sier sr. Maria Hanna.

Sykehus, skoledrift og barnehjem er blant søstrenes arbeidsområder, noe som skulle vise seg å være utfordrende etter den amerikanskledede invasjonen i 2003.

– Helt i starten av krisen, spesielt i 2003/2004, stengte de fleste av Iraks sykehus. Vi drifter Al-Hayat-sykehuset i Bagdad og klarte å holde det åpent 24

Søster Maria Hanna fra Mosul, Irak

timer i døgnet syv dager i uken, legger hun til.

Den største delen av søstrene i Mosuls arbeid er allikevel pastoralt rettet, med fokus på å opprettholde det kristne nærværet i landet.

– Hvert år underviser vi rundt 1600 gutter og jenter i forbindelse med førstekomunion. Våre søstre gjør dette i ulike utkantstrøk hvor det ikke finnes noen prester. De siste to uker har 667 barn i en landsby mottatt førstekomunion, grunnet vår pastorale tjeneste, forteller sr. Maria.

Søstrenes moderhus ble bombet flere ganger under krigens tidlige fase, og dominikanerinnene mangler nå midler til å gjenreise bygget. En av konsekvensene er at de ikke er i stand til å ta i mot noviser, mens flere av ordensmedlemmene må bo hjemme hos sin familie. Mange er også direkte berørte av det interne kaoset som har oppstått etter Saddam Husseins fall.

– Vi har mistet mange familiemedlemmer. Jeg mistet min bror. Han ble skutt for fem år siden. En av våre søstre opplevde at to nevøer ble kidnappet og forsvant. En annen fikk sin nevø bortført og har ennå ikke hørt noe nytt om han. Dette er nesten fem år siden. Vi prøver å hjelpe folk samtidig som vi må forholde oss til våre egne traumer, sier sr. Diana.

Dominikanerordenens tilstedeværelse i gamle Mesopotamia går helt tilbake til ordenens startfase, da tre munkere i 1235 reiste til Bagdad – «et skinnende kultur- og studiesenter hvor Dominikus en gang drømte om å åpne en misjon», heter det i boken om dominikanerinnene av Katarina av Siena: «Drawn by Love».

P. Ambrosius Lutz OP – tidligere sogneprest i St. Olav domkirke – tjente forøvrig som professor ved Mosuls kaldeiske presteseminar mellom 1900–1905.

Mandag 13. august ble over 60 mennesker drept da koordinerte bombeangrep rammet flere irakiske byer, deriblant en syrisk-ortodoks kirke i Kirkuk. Tre kirker har blitt angrepet de siste to uker i byen.

Younadim Kanna, som representerer den kristne blokken i parlamentet, sier til Aswat Al Iraq at terroren var rettet mot alle deler av samfunnslivet og gjennomført av krefter med «en særskilt politisk agenda i en tid hvor amerikanernes tilbaketrekning fra Irak nærmer seg».

Amerikanske styrker skal etter planen være ute av Irak den 1. januar 2012.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 17. august 2011/St. Olav

Kommer snart!

Katolsk almanakk 2012

Med adressekalender og liturgisk kalender for Den katolske kirke i Norge

Kjøp den i St. Olav bokhandel!

Meisingset, Kawecka og Czapka (red.)

Polakk

De er kommet for å bli. Hvordan vil det gå?

Frekk Forlag 2011

99 sider (farger), 129 kr

Nyttig. Boken er allerede blitt omtalt i diverse medier, her i *St. Olav* er det passende å ta utgangspunkt i det spesifikt katolske. Begrensninger til tross kan boken absolutt anbefales til alle som treffer polakker i hverdagen og i Kirken. For menighetsrådsmedlemmer, kateketer og prestere med en annen bakgrunn enn polsk, burde den være *pensum*. Også de polske prestene vil kunne dra nytte av den for å få kunnskap om hva deres landsmenn sier og hva som sies om dem.

Det er nettopp disse to perspektivene boken presenterer. Den bringer intervjuer med polakker og intervjuer med andre med ulikt ståsted – forskere og ansatte ved diverse institusjoner (noen av de sistnevnte er også av polsk opprinnelse), fra Adecco, NAV, fagforeningen, den polske ambassaden etc. I tillegg finnes det en liten faktadel med relevante statistikker.

Sammensatt. Den ikke-katolske leseren får en del informasjon om Den katolske kirkes virksomhet og dens universalitet, representert også i Norge. Det formidles et ganske eksotisk bilde med prestere fra Kongo, ansatte fra Ukraina og ca 20 000 registrerte polske katolikker, som bare er en brøkdel av det faktiske antallet.

For den katolske leseren er alt dette kjent. Spørsmålet om et katolsk fel-

lesskap er til fordel eller ulempe for integrasjonen, høres nokså latterlig ut – noe rådgiver i nasjonalsjelesorgen i OKB, Lilia Grube, gjør helt klart i sitt svar. Men intervjuene gir også et sammensatt bilde av polakker, et bilde som ikke nødvendigvis stemmer med oppfatningen at de alle sammen er kirkegående katolikker. Agnieszka snakker om frigjøring fra det katolske etter ankomsten til Norge; Piotr sier «Tror man på Gud, trenger man ikke gå i kirken». Samtidig vil han sende barna sine på en katolsk skole fordi «der er det høyere nivå og mindre vold og narkotika enn på offentlige skoler. Riktignok er den katolsk, det heter den i hvert fall, men det er bare på papiret».

Ulike stemmer. Redaktørene kaller boken en pamflett, siden den er en samling av diverse uttalelser uten ambisjoner om dypere analyse. Derfor kan den ikke betraktes som et fullstendig og vitenskapelig basert bilde av den polske innvandrerguppen, noe som heller ikke er målsetningen.

Vi møter både nye og gamle innvandrere, med forskjellig bakgrunn og erfaring i Norge. Likevel er de fleste intervjuobjekter høyutdannede og relativt suksessrike, mens vi ikke hører direkte fra dem som utgjør den største gruppen innen polsk arbeidsinnvandring – de mannlige byggearbeiderne. Ingen med slik bakgrunn er intervjuet direkte, med unntak av den polske eieren av et byggefirma, som snakker ut fra arbeidsgivers ståsted, ikke fra de ansattes.

Også andre som snakker om den typiske polske arbeidsinnvandreren, representerer naturlig nok sine egne institusjoner. Fagforeningsrepresentanten ser mest de negative sidene på arbeidsplassen, som f.eks. manglende overtidsbetaling, mens arbeidsgiveren ser de positive. Interessant nok ser polakkene selv nokså kritisk på sine landsmenn.

Forskning. Forskeren Jon Horgen Friberg fra FAFO bidrar med noen forskningsresultater om polsk arbeidsinnvandring som reiser en del

foruroligende spørsmål rundt f.eks. liten vilje til å lære norsk og fare for etablering av et parallellsamfunn. Han presenterer både et optimistisk og et pessimistisk scenario, men påpeker at mer forskning må til for å vite noe mer sikkert.

Identitet. Et viktig tema som berøres i intervjuene, er identitet. Men siden forfatterne ikke definerer hva som menes med begrepet, er det umulig å vite hva det innebærer at Agnieszka fra det første intervjuet føler seg 20 % norsk etter syv år i Norge, mens den norske svigermoren sier om sin svigerdatter: «Hun er født i Norge og 25 år gammel, men føler seg fremdeles polsk. Når skal hun lære å bli norsk?». Det er klart fra intervjuene at selv om polske arbeidsinnvandrere snakker norsk, holder de fleste den polske privatsfæren helt adskilt fra den norske.

Nordmenn sett utenfra. Til slutt kan det også påpekes at intervjuene gir et variert bilde av nordmenn og Norge sett med utenlandske øyne, noe det er nødvendig å være klar over hvis man ønsker å forstå hverandre.

Ewa Bivand

Alexandre Jollien

Lovet være svakheten

Efrem forlag 2010

140 sider, 249 kr

Usedvanlig. «Lovet være svakheten» er en usedvanlig bok i flere betydninger. I form av en samtale med Sokrates reflekterer den sveitsiske filosofen

Alexandre Jollien over sin livshistorie. Jollien nærmer seg altså filosofien på en helt konkret måte; gjennom sin egen livserfaring. Eller kanskje mer presist; han nærmer seg sitt eget liv gjennom filosofien. Filosofi er for Jollien ikke en teoretisk, abstrakt lære, men et praktisk, terapeutisk verktøy til å bearbeide og reflektere eget liv. Han sier filosofene hjalp ham til «å la seg gjennomtrenge av sin egen historie og gi den en mening».

Ikke bare den dialektiske formen i denne boken er usedvanlig. Alexandre Jolliens liv er usedvanlig. Han ble født med cerebral parese. Som barn hadde han store problemer med å koordinere bevegelsene sine og trengte hjelp til det meste. De første 17 årene av sitt liv tilbragte han på en institusjon for funksjonshemmede. Der sto terapeutene i kø for å hjelpe ham, og langsomt trente han seg opp til å kunne bevege seg og gå uten mekanisk hjelp. Han fikk også etter hvert mer kontroll over armene og fingrene.

Så langt høres dette ut som en lykkelig historie fra en institusjon. Det er langt fra sannheten. Gjennom Sokrates' direkte spørsmål kommer det frem at Jolliens isolerte barndom var preget av en stor smerte og savn etter nærhet og varme. De ansatte ved institusjonen var distanserte profesjonelle som behandlet de funksjonshemmede mer som diagnoser enn mennesker. Rigide skjemaer lå til grunn for å teste intelligens og psyke – og dermed muligheter. Alexander Jollien fikk dårligste score på intelligenstestene og ble forespeilet en fremtid på vernet institusjon. Dette er rystende når vi vet at han senere fullførte både videregående skole og filosofistudier på universitetet.

Svakhet som nøkkel. «Lovet være svakheten» kan leses som en samfunnskritisk tekst, men er ikke først og fremst det. Tittelen på boka er ikke ironisk. I den antyder Jollien sitt utgangspunkt; erkjennelsen av egen svakhet som en nøkkel til livet. Dette må for all del ikke forveksles med en forherligelse av lidelsen. Dette er Jollien allergisk mot. Opp mot lidelsen setter han svakhetens evne til å overskride seg selv. Han omtaler kontroversielt medlidenheten som det sterkeste uttrykk for fordommer. I det overbeskyttede blikket

fratar en den annens frihet og selvrespekt, mener han.

Men paradoksalt nok var det nettopp i erfaringen av fordommene Jollien møtte i og utenfor institusjonen, at livsviljen ble styrket, og også samholdet og kjærligheten mellom de funksjonshemmede. Han snakker mye om vennskapet som oppstod til tross for deres helt forskjellige skader og begrensninger. Det var et dypt fellesskap, som han aldri fikk oppleve igjen etter at han «slapp ut» i samfunnet. Mye av sin livsvisdom fikk han fra disse menneskene.

Utfordrende. «Lovet være svakheten» er en tankevekkende og viktig bok. Den har et befriende ikke-sentimentalt språk som utfordrer oss alle. Jollien utfordrer oss særlig på hvordan vi møter «de svake» i samfunnet og det svake i oss selv. I alt omsorgs- og hjelpearbeid ligger det store farer for at vi blir hjelpere som setter oss over den som trenger hjelp. Jollien kunne ha gått enda mer i dybden her – eller Sokrates kunne dvelt litt lengre ...

Noen påstander hadde trengt noe mer nyansering, f.eks at medlidenhet er et uttrykk for fordommer. Også når det gjelder Jolliens tanker rundt politikk i forhold til funksjonshemmede, savnes mer nyansering. Her omtaler han de nye integreringsreformene som udelte positive i forhold til de gamle institusjonene. Vi vet at i hvert fall her til lands har integreringen store utfordringer.

Formidling. Kanskje noen også vil savne gudsrefleksjon i den dypt eksistensielle boken. Jollien formidler kjernen i kristendommen uten å nevne Gud. Han forteller riktignok om en pater Morand som forvandlet ham igjennom sitt blotte nærvær. Kanskje er vi her ved noe av kjernen i boken; vi formidler ikke filosofi, religion og ideologier først og fremst gjennom ord, men gjennom livet vi lever. Det er først når det vi tror på, gjenspeiles i våre handlinger og i møtet med oss selv og ethvert medmenneske, at formidling kan skje.

Kristin Sæther

St. Olav Forlag

Nyhet:

Burrin, Angela M.:
**BARNAS EGEN
BOK OM MESSEN**

Jesus elsker alle barn og ønsker å være sammen med dem i messen. I denne vakkert illustrerte boken forklares messen og messeleddene for barna gjennom illustrerende og velkjente episoder fra Bibelen. Barna får hjelp til å forstå hva som skjer i messen, og hvorfor det er viktig å delta. Bak i boken finnes også en kort forklaring av en mengde gjenstander man finner i en katolsk kirke, samt et utvalg bønner. Passer spesielt for barn fra seks til ti år – til bruk i familien, søndagsskole og katekese.

2011 – 45 sider – Innbundet –
978-82-7024-240-5 – **Kr 149.-**

Se flere katolske barnebøker på
www.stolavforlag.no.

Nyhet:

**Tilleggsbind 5
til breviaret**

Supplementsbind 5 til tidebønnenes bind IV foreligger nå. Bindet omfatter lesninger til lesningsgudstjenesten for det alminnelige kirkeårs 28.–34. uke og 9. oktober til 30. november i kalenderåret.

Fra før av foreligger tilleggsbind nr. 1 og 2, og de to siste bindene er planlagt ferdigstilt i løpet av 2012.

347 sider – Innbundet –
978-82-7024-245-0 – **Kr 149.-**

www.stolavforlag.no

Historiske og konstruerte korsfarere

Av Eivor Andersen Oftestad

Siden *Al Qaidas* angrep på World Trade Centre 11. september 2001 har middelalderens korstogsbevegelse figurert som en av forklaringsmodellene for forholdet mellom vestlig-kristen og arabisk-muslimsk kulturkontekst.

Denne retorikken møter vi særlig i islamistiske kretser, hvor all vestlig økonomisk, politisk og militær offensiv blir forklart som fortsettelsen av de kristnes korstog. Men ikke minst gjennom marerittet 22. juli er vi blitt klar over at ikke bare islamister identifiserer seg i forhold til noe de oppfatter som et globalt jihad mot kristne korsfarere. Det finnes enkeltpersoner og miljøer som misbruker historien om korstogene til å befeste en kontinuerlig konflikt mellom Vesten og islam. I Breiviks manifest er den påståtte sammenhengen mellom middelalderens korstog og en moderne aktualitet tatt ut i det absurde som en retorisk rekonstruksjon av historien. Han valgte 22. juli fordi det var datoen for etableringen av det latinske kongedømmet i Jerusalem i 1099 og definerte sin krig til å være til nettopp 2083 fordi det korresponderte med 400-årsjubileet for slaget ved Wien i 1683, et slag som avverget videre ottomansk ekspansjon i Europa.

Mer enn noen annen hendelse eller bevegelse i historien, er middelalderens korstog blitt en del av vår offentlige diskusjon. Denne delen av fortiden er fanget i konkurrerende myter om arv og identitet. Selv om historikere insisterer på at korstogene tilhører middelalderen og som sådan ikke kan gå inn i noen ny fase, er det derimot mulig at historieskrivningen om, og bruken av, korstogene har fått en ny fase. Middelalderhistorikeren Giles Constable

Klippemoskeen, det fremste muslimske monumentet i Jerusalem.

delers sin historiografi over korstogene i tre. Den tredje fasen er den akademiske forskningen – som man selvsagt kan håpe er en konstant søken etter forståelse basert på de foreliggende historiske kildene.

Imidlertid ser det ut til at en *fjerde* fase opptrer parallelt, en fase som ikke er basert på akademisk kildegranskning, men på en konstruert identitet som spar både kosmiske fortolkninger og legitimering ut av historien, noe som for så vidt kan minne om en førmoderne identitetsforståelse. Denne type identitet bygges opp ikke minst på internett, hvor den med et tastetrykk fremstår som global og uten forpliktelse i den virkelige mellommenneskelige verden. I dette rommet misbrukes historien om middelalderens korstog både av islamister og anti-islamister.

Selv om mange av mytene om korstogene historisk sett ikke holder mål, må de tas på alvor fordi de inneholder en retorikk som misbrukes til å legitimere ondskap. I dette essayet vil jeg se på hvordan denne bruken av korstogene forholder seg til historieskrivningen om korstogene.

Historieskrivningen om korstogene

Giles Constable peker på tre faser i historieskrivningens historie med ulike innstillinger til korstogene: 1) fra korstogenes begynnelse på 1000-tallet frem mot 1571 og slaget ved Lepanto,

2) opplysningstiden, 16-1700-tallet og 3) fra 1800-tallet til i dag. Fremstillingen av korstogene i den første fasen er naturlig nok preget av *aktualitet*. Den muslimske verden var en overlegen og militær trussel, og forsvar og gjenerobring fremsto som presserende etter den islamske erobringen av to tredjedeler av kristent territorium. Kristenheten ble forstått som en enhet, og angrep også på østlige kristne var et angrep på alle kristne.

Samtidig viser allerede de tidligste vestlige kildene, krønikene fra det 12. århundre, hvordan det vokser frem en særpreget korstogsideologi med Jerusalem i sentrum. Her fremstilles de kristnes gjenerobring av Jerusalem i 1099 som det største som har skjedd siden verdens skapelse, med unntak av Frelserens egen død og oppstandelse. Korsfarernes vei mot Jerusalem beskrives utfra israelfolkets vandring mot det lovede land, og erobringen av den hellige by betraktes som oppfyllelse av Bibelens profetier om Sion. Denne teologiske tolkningen av det første korstog (1095–1099) preger den videre fremstillingen av en rekke kriger i løpet av 11- og 1200-tallet.

Teologisk må denne tolkningen forstås utfra den samtidige kirkelige reformbevegelse (den gregorianske reform), som ville rense kirken for misbruk og synd, og på liknende måte også fremstille Jerusalem – som en juvel – renset for urene hedninger. Denne

forståelsen er ikke først og fremst begrunnet av et hat mot muslimer. Den er et internt teologisk resonnement om reform og renhet. Viktige premisser lå i forståelsen av rettferdig krig og i kirkens avlatsinstitusjon.

Da Jerusalem ble gjenerobret av Saladin i 1187, var tapet av den hellige by traumatisk for den kristne kirken og motiverte en rekke gjenerobningsforsøk, der Vestens kristne førte en hellig krig mot muslimes jihad. I 1291 ble de siste korsfarerne i Palestina og

lig den akademiske kildegranskningen og historieskrivningen. Et viktig felt har her vært korstogens ideologi og spiritualitet, ikke minst inspirert av Carl Erdmann.

Samtidig har den akademiske forskningen selvsagt også vært mer eller mindre preget av ulike ideologiske interesser, og særlig relevant her er antakelig perspektivet på europeisk kolonialisme. Dette farget innflytelsesrike fremstillinger av korstogene i forrige århundre, for eksempel Steven

korstogsforskningen, Jonathan Riley-Smith, kaller den vestlige sammenlikningen mellom vestlig kolonialisme og korstog for «romantisk nonsense» – og peker på hvordan denne ble plukket opp i den pan-islamistiske historieforståelse. Samtidens europeiske politikk ble betraktet som et nytt korstog (Riley-Smith 2004). Dette initierte et nytt perspektiv på korstogene i den arabiske verden, slik ikke minst Carole Hillenbrand forklarer i sin banebrytende bok, *The Crusades: Islamic Perceptions*.

Ved å strippe korstogene fra alle aspekter bortsett fra forsvarsaspektet, blir middelalderens korstog uttrykk for en konstant konflikt hevet over det historisk konkrete nivået.

Syria drevet ut. Men korstogene, forstått som hellig krig under den romerske kirkes ledelse, fortsatte på andre fronter. Giles Constable setter slutten for denne første fasen i korstogens historiografi til slaget ved Lepanto i 1571, da den italienske halvøy, og dermed det sørlige Europa, ble forsvart mot tyrkerne. Forståelsesmodellen for denne krigen var fremdeles middelalderens korstog. Men etterhvert mistet korstogene sin aktualitet, ikke minst fordi Europa beveget seg mot nye kontinenter og mot en ny tid – preget en fremvoksende rasjonalitet, individualisme og kapitalisme – og nasjonalstater uavhengig av pavens overordnede autoritet. De historiske forutsetningene for middelalderens korstog, ikke minst en forent og politisk kristenhet, var ugjenkallelig endret.

Korstogene som fortid

Korstogene var fortid, og med opplysningstidens rasjonalisering ble middelalderens religiøsitet oppfattet som overtroisk. Filosofer som Voltaire beskrev korsfarerne som eventyrere og banditter drevet av plyndringslyst og religiøs fanatisme. Denne andre perioden i historieskrivningen om korstogene endres med romantikkens perspektiv, hvor fortidens korstog får et nostalgisk heroisk skjær. Gustave Dorés sentimentale illustrasjoner til *Histoire des Croisades* av J. Michaud i 1877 er et eksempel på dette. På 1800-tallet starter også den tredje epoken i korstogens historiografi – nem-

Runciman's *History of the Crusades* (1951–54), hvor middelalderens hellige krig ble tolket som en sammenhengende intoleranse i Guds navn. Geoffrey Barraclough kan her representere en metodologisk trend i historiefaget etter andre verdenskrig: Historien skulle ikke undersøkes som fortid på sine egne premisser, men tolkes i lys av hva et nytt Europa trengte. Her blir korstogene sett gjennom postkoloniale briller: «We no longer regard the crusades... as a great movement in

Historie er endring, og enhver tid må forstås utfra sine forutsetninger. Dette gjelder middelalderens korstog, og det gjelder postmoderne konstruerte korstog.

defense of Western Christendom, but rather as the manifestation of a new, driving, aggressive spirit which now became the mark of Western civilization.» Dette synet illustrerer hvordan korstogene i denne perioden blir et speil for hvordan Vesten ser på seg selv – slik også anti-islamister selvsagt har påpekt.

Vestlig imperialisme kontra forsvarskrig

Synet på korstogene som utslag av imperialisme er sannsynligvis noe mange kjenner igjen. Samtidig som dette synet har festet seg i populære fremstillinger i Vesten, er det dessverre også blitt adoptert i den arabiske verden. Den britiske nestoren innen

Som den seirende part under middelalderens konflikt, hadde man i den arabiske verden hittil kunnet se tilbake på historien med selvtilfredshet, og korstogene hadde ikke spilt noen fremtredende rolle. Med ved å adoptere den vestlige, postkoloniale modellen for forståelsen av korstogene, økte de i betydning og bidro til å endre den arabiske selvforståelsen fra seierherre til imperialisme-offer. Dermed kunne korstogene brukes til å fremme bestemte politiske interesser. I sin kommentar til Osama bin Laden's korstogsretorikk konkluderer Riley-Smith: «We are confronted with a dangerous view of the past and of the present, moral as well as historical, shared by both Arab nationalists and Islamists. It has been spreading for a

century and nothing has been done to counter it. Indeed, over and over again, in words and deeds, Westerners have thoughtlessly reinforced many Muslims' belief in it.»

Denne populære oppfatningen av korstogene, både i arabisk og vestlig kultur, står nå i kontrast til trenden innen den akademiske historiske korstogsforskningen. Her fremholder man korstogene som en del av en forsvarsstrategi, ikke som vestlig imperialistisk ekspansjon. Kildestudier viser at denne forsvarsstrategien ikke startet med Urban IIs oppfordring til å erobre Jerusalem i 1095, slik de teologiske fortolkningene fremstiller det. Motstanden mot muslimsk ekspansjon

startet tidligere, mange peker på normannernes okkupasjon av muslimske Sicilia (1060–91). Ifølge kildene utgår korstogene fra en pågående konflikt og må forstås som forsøk på gjenerobring av tidligere kristne landområder.

En av dem som også poengterer korstogene som forsvarskrig, er Thomas Madden, som regnes for en av USAs fremste eksperter på emnet. Samtidig er han, bl.a. sammen med Riley-Smith, av dem som er mest engasjert i å demaskere korstogsretorikken i den offentlige debatten ved å insistere på at dagens kamp mot terror ikke har noe til felles med middelalderens korstog. Tvert imot insisterer han på at motivasjonen i et sekulært samfunn preget av opplysningstiden nødvendigvis er helt annerledes enn i middelalderens kristne samfunn. Derfor er det mildt sagt ironisk at nettopp Thomas Madden er misbrukt som en av de sentrale kildene for korstogene i Breiviks manifest.

Korstog som legitimering av konflikt

22. juli ble korsfareridentiteten tatt ut i det ønskefullt absurde, men anti-jihad-bevegelsen som Behring Breivik næret sitt tankegods fra, ser ikke ut til å identifiserer seg som korsfarere i religiøs forstand. Derimot er det forståelsen av korstogene som forsvarskrig tallrike eurosentristeriske bloggere kan (mis)bruke til sine ideologiske formål. Ved å strippe korstogene for alle aspekter bortsett fra forsvarsaspektet, blir middelalderens korstog uttrykk for en konstant konflikt hevet over det historisk konkrete nivået. Ifølge bloggen «Gates of Vienna» er denne konflikten nå inne i sin «tredje fase». Det disse miljøene virkelig overser når de i denne modellen beskriver et konstant Europa i en kontinuerlig konflikt med islamske interesser, er de betydelige historiske endringene og de forskjellige forutsetningene mellom i dag og den gang.

Historie som endring kontra konstant konflikt

Tiden som kommer, vil selvsagt avstedkomme tallrike diskusjoner om hvordan anti-jihad-bevegelsen kan møtes, og korstogsretorikken vil være en liten del av helheten. Ikke desto

mindre er det relevant å peke på at fremstillingen av korstogene som del av historisk kontinuitet og legitimering av en konstant kamp, kan imøtegås av seriøs historieforskning som tolker korstogene på egne premisser og fremhever endringene – og endringspotensialet – både i den kristne og den muslimske kulturkontekst.

Hvis fredelig sameksistens mellom ulike kulturelle og religiøse grupper er et mål, vil det være livsnødvendig med en forståelse av den mangefasettede historien som knytter disse gruppene sammen – ikke som slagord, forvrengte symboler eller betraktninger gjennom politiserte briller, men som fortid forstått utfra sin egen kontekst. Verken kristendom eller islam er konstante størrelser, men historiske religioner vokst frem preget av hverandre og i kontinuerlig endring. Slik kan blikket på fortiden skape forståelse for hvorfor vi nå engang ble slik vi ble.

Ett slikt tilbakeblikk på historien kan for eksempel vise hvordan korstogene var med på å endre kristendommen. Fra å være forstått territorielt og kollektivt, ble den kristne troen interiorisert. Den britiske middelalderforskeren Bernard Hamilton har, blant andre, vist hvordan den kristne besittelsen av Jerusalem fra 1099–1187 endret vestlig kristendom i retning av en større vektlegging av Kristi menneskelighet og en affektiv religiøsitet. Han peker på en linje fra de kristnes møte med 1100-tallets Jerusalem, via fransiskansk spiritualitet og *devotio moderna* til Luthers og Ignatius av Loyolas inderlighet. Denne endringen tolker han som en av de mest varige virkningene av middelalderens korstogsbevegelse på Vestens religiøse mentalitet. Ikke bare tilgangen på Jerusalem, men også tapet av Jerusalem og den kristne Levanten bekreftet denne interioriseringen – Gud var ikke avhengig av det geografiske stedet, men kunne søkes i det indre. I samsvar med dette gjør ikke lenger de kristne noe territorielt krav på Jerusalem slik som under middelalderens korstog. Tvert imot fremhever de denne byens historie, hvor jødiske, kristne og muslimske tradisjoner overlapper hverandre, som et kall til å arbeide sammen for en fredelig sameksistens.

Historie er endring, og enhver tid må forstås utfra sine forutsetninger. Dette gjelder middelalderens korstog, og det gjelder postmoderne konstruerte korstog. Dette premisset motsetter seg bruk av middelalderens korstog som modell for en konstant konflikt – slik både islamistiske og anti-islamistiske ekstremister bruker dem. Et slikt premiss gir derimot mennesker ansvar for å arbeide sammen med alle gode krefter for en endring med utgangspunkt i det konkrete mellommenneskelige møtet – og ikke i konstante abstrakte modeller.

Refererte kilder

G. Barraclough, «Deus le volt?», i: *New York Review of Books*, 21. May 1970. (<http://www.nybooks.com/articles/archives/1970/may/21/deus-le-volt/>)

Giles Constable: «The Historiography of the Crusades» i: *The Crusades from the Perspective of Byzantium and the Muslim World*, ed: A. E. Laiou and R. P. Mottahedeh 2001.

Kenneth C. Dewar: Geoffrey Barraclough: From Historicism to Historical Science, i: *Historian*, vol. 56, iss. 3 1994.

Carl Erdman: *Die Entstehung des Kreuzzugsgedankens* 1935.

Bernard Hamilton: «The Impact of Crusader Jerusalem on Western Christendom», i: *The Catholic Historical Review*, vol. 80, nr 4 1994.

Carol Hillenbrand: *The Crusades: Islamic Perspectives* 2000

Jonathan Riley-Smith: «Jihad Crusaders. What an Osama bin Laden means by 'crusade'», *National Review Online* 05.01.2004.

Steven Runciman: *History of the Crusades* 1951–1955.

Eivor A. Oftestad er *post.doc* ved Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo. Hun har arbeidet med middelalderens korstog i forbindelse med sin doktoravhandling (2010: *The House of God: The translation of the Temple and the interpretation of the Lateran cathedral in the twelfth century*). Avhandlingen er et bidrag til spørsmålet om hvordan det første korstog og erobringen av Jerusalem i 1099 påvirket kirken i vest-Europa.

Artikkelen er tidligere publisert på *Minervanett.no*. Gjengitt med tillatelse.

Biskop Bernt Eidsvig og kommisjonen for interreligiøs dialog, Oslo katolske bispedømme inviterer til

Assisi-markering i Oslo 27. oktober 2011

Pave Benedikt XVI har invitert verdens religiøse ledere til Assisi 27. oktober 2011. Dette er tredje gang en pave inviterer til en slik markering av fred og rettferdighet, med religionsfriheten i sentrum. Det var Johannes Paul II som innledet denne tradisjonen med sin invitasjon til Assisi-markering i 1986 og 2002. Man kan altså i høst markere 25-årsjubileum for det første Assisi-møtet.

Seminar om religionsfrihet

I den anledning inviterer vi til et seminar om religionsfrihet. Religiøse ledere vil bli utfordret til å innlede om sine perspektiver på religionsfrihet – retten til å konvertere, reise gudshus, bruke religiøse symboler, feire gudstjenester etc. Seminaret holdes i Mariagården (Akersveien 16, Oslo) 27. oktober 2011 kl 16.00 til 18.30. Det åpnes av biskop Eidsvig og ledes av Ingrid Rosendorf Joys.

Interreligiøs fredsmarkering

Etter seminaret, ca kl 19.00, inviteres det til interreligiøs fredsmarkering i St. Olav katolske domkirke.

Alle er hjertelig velkommen!

For nærmere informasjon, kontakt May-Lisbeth Myrhaug (leder OKBs Kommisjon for interreligiøs dialog) på May-Lisbeth.Myrhaug@katolsk.no / 95 13 24 80

Formidabelt
Dagbladet

Glimrende
Aftenposten

Imponerende
VG

ELLEN HORN UNDSET

Av: Otto Hømlung og Tone Thomassen, Regi: Otto Hømlung, Scenografi/kostymedesign: Rindis Thomassen, Musikk: Ketil Bjørnstad, Lyddesign: Espen Solum, Prosjeksjoner: Knut Solhaug, Maskedesign: Helge Bjørnli.

24.10 Oslo / Nydalen
25.10 Oslo / Nydalen
26.10 Oslo / Nydalen
03.11 Hammerfest
04.11 Alta
07.11 Narvik
08.11 Svolvær
10.11 Namsos
12.11 Verdal
13.11 Bjugn

14.11 Stjørdal
15.11 Melhus
16.11 Røros
18.11 Oppdal
19.11 Åndalsnes
20.11 Nordfjordeid
21.11 Førde
22.11 Florø
24.11 Stord
25.11 Bømlo

04.12 Lyngdal
05.12 Tonstad
06.12 Arendal
07.12 Risør
08.12 Seljord
09.12 Notodden
12.12 Halden
13.12 Lillehammer

DnBNOR

www.riksteatret.no

RIKSTEATRET

Filokalia- streben etter forvandling

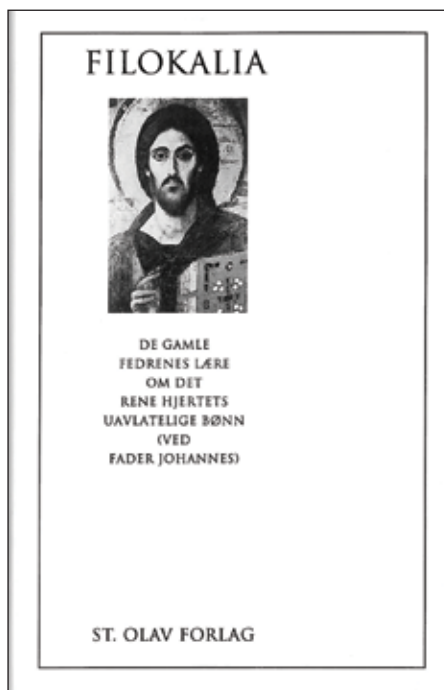
Av Karl Johan Skeidsvoll

Jesusbønnen, eller hjertebønnen, er blitt vel kjent også i Vesten og lyder «Herre Jesus Kristus, Guds Sønn, forbarm deg over meg, synderen». Så enkel, og så rik.

Bønnen har en sentral plass i den ortodokse spiritualitet og er så kort og klar at den kan gjentas om og om igjen til den blir en del av selve åndedrettet. Bønnen utgjør et hovedtema i den anonyme russiske fortellingen *En russisk pilegrims beretning*, som utkom første gang i 1881. En mann hører Paulus' ord «Be uavbrutt!» (1. Tess. 5,17) i en kirke han besøker, og legger ut på en ferd for å få klarhet i hva dette betyr, og hvordan den uavlatelige bønnen skal praktiseres. Med seg har han to bøker, Bibelen og *Filokalia*, en bok han ble introdusert for av en *starets* (åndelig far), som var leder for et kloster han besøkte. Denne åndelige far leser med ham og hjelper ham inn i Jesusbønnen, en bønn som går som en rød tråd gjennom tekstene i *Filokalia*. Resten av beretningen handler om hvordan pilegrimen øver seg i praktiseringen av bønnen under veiledning av forskjellige *starets* han oppsøker, og veiledet av de åndelige fedre fra Kirkens historie som står bak tekstene i *Filokalia*.

Tekstsamlingen

Filokalia er altså en samling av tekster opprinnelig skrevet på gresk (to av dem på latin) av monastiske forfattere over et tidsrom på mer enn et årtusen, mellom det fjerde og det femtende århundre. Samlingen er uløselig knyttet til Athos, det hellige fjell nordøst i Hellas, hvor de ble utgitt av Nikodemos (1749–1809) og Makarios (1731–1805, senere biskop av Korint) mens begge var munk der. Førsteutgaven ble publisert i Venezia 1782. Samlingen ble

St. Olav forlag har utgitt tekster fra *Filokalia* i utvalg og oversettelse ved fader Johannes Johansen.

delvis oversatt til kirkeslavisk av den russiske munken Paisij Velitsjkovskij (1722–1794), og det er denne utgaven, *Dobrotoljubije*, som ble benyttet av *En russisk pilgrim*. Oversettelsen fikk meget stor betydning for den nye givne for det monastiske livet i de slaviske områder fra begynnelsen av 1800-tallet av. Biskop og munk Theophan Govorov («Zatvornik», den innelukkede) oversatte en utvidet samling av tekstene

Alle kan, eller burde, være pilegrimer på søken etter den uavbrutte bønn, uansett livssituasjon.

i fem bind til moderne russisk i siste halvdel av 1800-tallet, en samling som snart fikk en enorm utbredelse.

Filokalia eller *Dobrotoljubije* betyr «kjærlighet til det gode og skjønne», og denne kjærligheten bevirker, som Nikodemos og Makarios' undertittel fremholder, «at intellektet blir renset, opplyst og gjort fullkomment». Tekstene er et kompendium over åndelige læremestere som taler gjennom sine skrifter. De hjelper leseren inn i den hellige kontemplasjon, til en stadig omvendelse av hjerte og sinn fra denne verdens bekymringer og ens egne indre stengsler. De maner til årvåkenhet overfor alt som hindrer møtet med Gud,

og lydhørhet for alle måter man kan nærme seg foreningen med ham, det vil si hele tilværelsens mål – han som selv er kjærlighet, godhet og skjønnhet.

Slik kan *Filokalia* leses som en guide til praktiseringen av det kontemplative liv, med mange forskjellige røster som taler uten at man kan utlede en bestemt doktrine de deler. Den røde tråden, som jeg nevnte, er Jesusbønnen – selv om den ikke kalles så i tekstene, og selv om den antar litt forskjellige former. Uansett er bønn med fokus på navnet Jesus noe som står sentralt hos mange av forfatterne, og som mer enn noe annet kan sees som det viktigste temaet i *Filokalia*.

Monastiske tekster for alle

Vi taler om monastiske tekster, men den åndelige vei mot full forening med Gud ligger åpen for alle, som Nikodemus var nøye med å poengtere i sitt forord. Alle kan, eller burde, være pilegrimer på søken etter den uavbrutte bønn, uansett livssituasjon. Det monastiske liv gir rammer som gjør veien lettere, men alle troende kan i sitt dagligliv, med et fast holdepunkt i Kirkens liturgiske feiringer, gå den samme veien. Den ortodokse tradisjon er klar på at man alltid bør søke åndelige læremestere, en *starets*, eller på gresk *gerôn*, men det viktigste er likevel å delta i Kirkens liv og å øse av Den hellige skrift. Å lytte til de hellige fedre og mødre gjennom

Kirkens historie er en måte å søke åndelig veiledning, selv om det ikke kan erstatte det personlige møte med ens egen åndelige far eller mor. Her tilbyr *Filokalia* hjelp på veien med spesielt utvalgte tekster.

Hesykhasmen

Det høyeste stadium på denne veien kalles med et greske ord *hesykhia*, som kan oversettes med «stillhet» eller «indre ro og stabilitet». *Hesykhasme* betyr flere ting, men i vår sammenheng er det den streben etter den indre ro og bevissthet som oppnås ved alltid å ha Jesu navn i tankene og på leppene. Den uavlatelige, men aktpågivende

repetisjonen av Jesusbønnen holder sinnet fra å vandre på egenhånd langs unyttige stier. Samtidig, når bønningen etterhvert blir en del av selve åndedrettet, slik *Pilegrimen* streber etter, blir selve kroppen, og dermed hele den menneskelige person, med i bønningen.

Når man taler om hesykhasmen, dukker ofte navnet Gregorios Palamas opp, en munk på Athos som senere ble erkebiskop av Thessaloniki like i nærheten. Han skrev under første halvdel av 1300-tallet tallrike spirituelle verker, og ble stående som protagonisten for hesykhasmene i den teologiske konflikten som utspant seg på den tiden. Selv om Gregorios Palamas' tekster i *Filokalia* utgjør kun en mindre del, kan man påstå at hans, og generelt Athosfjellets, spiritualitet ligger under hele verket. Nikodemos arbeidet også på en samleutgave av alle teologens skrifter, som dessverre aldri ble utgitt.

Det uskapte lyset

Det som utmerker Palamas' skrifter, er insisteringen på essens/energi-tanken, som er meget viktig i ortodoks teologi. Gud overgår menneskets fatteevne, er umulig å gripe med sinn og sanser. Likevel kan man kjenne ham, oppnå den absolutte forening med ham og bli

guddommeliggjort. Grunnen til dette er at mens Guds *essens*, hans væren, forblir utilgjengelig og transcendent, er hans *energier*, hans virksomme tilstedeværelse i skaperverket direkte tilgjengelig for skapningen. Energiene er Gud, og ikke bare noe som har sitt utspring i ham. Gjennom bønningen – det er et viktig poeng i hesykhasstens tradisjon at det er hele kroppen som ber, ikke kun intellektet – kan mennesket oppnå å bli forenet med det *uskapte lyset*, som er Gud selv, hans energi. Det er dette lyset disiplene erfarte på Taborfjellet. Streben etter en slik forvandling, etter forening med Gud ved bønn og askese, er hva hele *Filokalia* dreier seg om.

Selv om hesykhasmen i forskjellige former har vært en del av tradisjonen fra begynnelsen av, var det åndelige klima ikke alltid like vitalt. Dette ønsket Nikodemos og Makarios å avhjelpe. Og da Paisij Velitsjovskij slo seg en tid ned på Athos rundt midten av 1700-tallet, la han med sin kommunitet der grunnlaget for en gjenoppfrisking av hesykhasmen på halvøyen. Derfra, godt hjulpet av *Dobrotoljubije*, hans kirkeslaviske oversettelse av *Filokalia*, vant praksisen utbredelse, slik den i dag igjen er en sentral del av den ortodokse spiritualitet.

Pavelig heder til Narvik-ektepar

Biskop Berislav Grgić overrakte det pavelige æreskors Pro Ecclesia et Pontifice (For Kirken og paven) til ektefellene **Magnus Erik** og **Cornelia (Corrie) Leonarda Pettersen** med diplom under en tilstelning i Narvik, søndag 19. juni 2011, på 35-årsjubileet for Kristus Konge-kirken, etter høymessen. Æreskorsset Pro Ecclesia et Pontificie ble innstiftet av pave Leo XIII til hans gulljubileum som prest 17. juli 1888, og var opprinnelig ment for dem som hadde hjulpet til med feiringen av jubiléet. Siden deles det ut til spesielt fortjente legfolk og geistlige. De forrige i Tromsø stift som ble tildelt æreskorsset, var ekteparet Dagny og Harald Sivertsen, Bodø (1997).

Magnus Pettersen har tidligere mottatt bl.a. kongens fortjenestemedalje i sølv (2006). Likeledes har ekteparet mottatt Ballangen kommunes hedersbevisning (2009).

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 18. juli 2011/St. Olav

Norges
Katolske
Kvinneforbund

Temadag

Katolske kvinner
i dagens Norge

1. oktober
12.00–17.30

**Sted: foredragssalen i
St. Dominikus kloster,
Oslo**

Hovedinnledere: Sr. Else-Britt
Nielsen og Kari Mette Eidem.

Kortere innlegg fra kvinner
fra forskjellig verdenshjørner.
Panel- og gruppesamtaler, lunsj
og kunstnerisk innslag. Alle er
hjertelig velkomne (også ikke-
medlemmer).

2. oktober blir det rådsmøte
for alle medlemmer av NKKF
på Lunden kloster, Oslo, fra
kl. 10.30.

For mer informasjon, kontakt
leder Elisabeth Golding på
Elisabeth.Golding@katolsk.no,
69 31 52 96.

www.katolskekvinne.no

God venn i dårlig selskap

At barna skal få gode venner – hvem ønsker vel ikke det?

Foto: © StockPhoto.com

Venner som har god påvirkning, venner med såkalte sunne interesser, som er ærlige og ikke frekke, som i det store og hele befinner seg innenfor det samme verdiunivers som en selv ønsker at ens barn skal oppdras i. Slike ønsker sitter dypt i de fleste foreldre. For det er helt klart nok av skrekkscenarier å se for seg – det vet også de fleste foreldre.

Men en oppdragelse som den Siddharta Gautama fikk, er vel heller ikke den beste forberedelse på å møte livet. Hans møte med den virkelige verden ble et så stort sjokk at det ble født en ny religion av det.

Beskyttende isolasjon? I Det gamle testamente kan vi lese oppfordringer til å holde seg borte fra dårlige venner. *Jeg sitter ikke sammen med svikere og holder ikke lag med falske folk*, sier salmisten (Sal 26,4). Slike utsagn satte fariseerne høyt. Jesus, derimot, fikk mye kritikk fra dem han omga seg med – *Hvorfor spiser han sammen med tollere og syndere?* spurte fariseerne.

Jesus kunne ikke isolere seg i en interessant og beskyttet atmosfære i samtale med skriftlærde. Han omga seg med tollere og syndere fordi han var sendt til dem av sin Far. Slik er også Kirken sendt til verden. *Likesom Faderen har sendt meg, sender jeg dere*, sa Jesus til sine apostler, ja, han sier til og med *jeg*

sender dere som lam blant ulver (jf. Luk 10,3).

Både små og store kan bli hektet på gale spor av dårlige venner. Om denne trusselen overvinnes med isolasjon og beskyttelse, er allikevel et spørsmål. Gud har vist oss et motsatt eksempel. Han lot seg inkarnere midt i verden. Men Jesus brøt ikke kontakten med den himmel han var sendt fra, tvert imot. Gang på gang kan vi lese i evangeliene

Himmelske venner. Å lære barna å omgås Gud tillitsfullt og i åpenhet mot hans vilje, er den beste «beskyttelse» foreldre kan gi sine barn, men også å la dem få himmelske venner, venner blant helgenene. Bedre venner kan man neppe få. I dem kan barna lære å kjenne mennesker som er fullt og helt vendt mot Gud og så, på ulikt vis, fullt og helt vendt mot verden. Og de kan få venner blant helgenene som er deres, venner de ikke bare lærer av, men også

Både små og store kan bli hektet på gale spor av dårlige venner. Men løsningen på dette ligger ikke først og fremst i isolasjon og beskyttelse.

om hvordan han trakk seg tilbake for å be. Også i dette har han gitt oss et forbilde. Jo sterkere vårt og våre barns vennskap er med himmelen, jo tryggere er både vi og dem i «dårlig selskap». Ja, ikke bare tryggere, desto bedre kan vi virkeliggjøre vår sendelse.

påkaller for råd og hjelp i konkrete situasjoner, situasjoner som ligner slike disse helgenene kanskje engang selv stod oppi.

Torvild Oftestad, Det kateketiske senter

La dine barn bli kjent med en ny venn

Den hellige Bonifatius

Den hellige Bonifatius levde mange år som munk i England, helt til Gud kalte ham til å bryte opp for å drive misjon blant hedninger i Tyskland og Nederland. Religionen og kulturen i disse områdene var på den tid svært lik det vi kjenner fra norrøn tid i Norge, og i så måte supplerer Den hellige Bonifatius på en fin måte våre egne helgener. Overalt lyser hans fromhet og iver igjennom. Den hellige Bonifatius kalles i ettertid «Tysklands apostel». Han er en hellig som katolikker i Norge bør bli bedre kjent med.

Det kateketiske senter har oversatt et hefte for barn og unge om Den hellige Bonifatius' liv. Heftet har mange illustrasjoner. Den kan bestilles via Det kateketiske senters hjemmesider, www.katekese.no, eller pr. tlf. 23 21 95 50/51.

Gi barna en dåpsgave å vokse på!

– bøker og musikk rett hjem

Er du blitt bedt om å være fadder for et barn, eller har du selv nylig blitt mor eller far til en liten gutt eller jente?

Medlemskap i Dåpsklubben Katolsk Tripp Trapp er en fin og nyttig gave å gi til et dåpsbarn.

Katolsk Tripp Trapp er et tilbud for barn i alderen 0–6 år, og det kommer to pakker i året rett hjem i posten – en om våren og en om høsten. I tillegg får alle barna en gratis velkomstpakke

umiddelbart etter innmelding. Pakkene inneholder bøker, musikk og leker som er alderstilpasset barnet. Faktura kommer med hver av pakkene, og prisen kan variere noe, men overstiger ikke kr. 290,-. Dersom giveren er en annen enn foresatte, kan faktura også sendes separat til giveren.

Mer info og innmeldingsskjema på www.katekese.no.

Nå også info for polsktalende om Katolsk Tripp Trapp – se www.katekese.no/?nid=8216.

Støtt kirkebladet **St. Olav!**

Vi velger å fortsatt satse på **et gratisblad til alle** våre katolske husstander og andre interesserte. **Støtt oss i dette!**

Vi anbefaler alle som har råd til det, å bidra med minst kr 200 i bladstøtte i året.

Gi via nett: donasjoner.no/okb
Gi via bank: 3000.22.75321

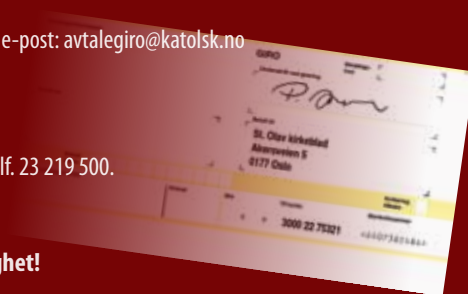
Ønsker du å få tilsendt giro i posten?

Kontakt Vidar André Eide på tlf. 23 219 510 eller via e-post: avtalegiro@katolsk.no

Ønsker du at bidraget skal gi skattefradrag, må det betales via skattefradragsordningen.

Kontakt Kjell Ivar Maudal eller Vidar André Eide på tlf. 23 219 500.

Husk å melde adresseforandring til din menighet!

Vår Frue kirke i Tromsø 150 år

Av Helmut Krane

Etter at Nordpolmisjonen (Praefectura Apostolica Poli Arctici) og St. Josefs menighet under prefekt dr. Paul Maria Stefan Djunkowskis ledelse var etablert i Alta i 1856, fikk pater Andreas Boller i oppdrag å opprette menighet i Tromsø, landsdelens største by.

I 1859 startet han virksomhet i leide lokaler, og i løpet av ett år ble den såkalte Holst-gården, dagens bispegård, samt tilstøtende areal mot Grønnegaten kjøpt. Kirken ble så bygd på denne tomten i løpet av året 1860, velsignet 8. desember (Marias uplettede unnfangelse) og vigslet på Kyndelsmesse/Maria lysmesse 2. februar 1861 (Herrens fremstilling i templet).

Kirken

Kirkebygningen viser en blanding av schweitzerstil, nygotikk og klassisisme (senempire) og har tre mindre tårn over fronten. Arkitekten er ukjent; det er fremdeles et åpent spørsmål hvorvidt den kjente norske arkitekten Christian Heinrich Grosch, ansvarlig for Tromsø domkirke, som ble bygd på omtrent samme tid, kan ha hatt noe med Vår Frue kirke å gjøre.

Formmessig har det utvendig ikke vært gjort vesentlige endringer på bygningen etter at den var supplert med klokketårnet. Opprinnelig var taket dekket med plater. Skifertekkingen ble gjort mye senere, ikke usannsynlig under restaureringen i 1915 i biskop Fallizes tid og da pater Snoeys var sogneprest. Da kom sannsynligvis også Maria-statuen i kirkefronten på plass. Innvendig har det vært gjort en del endringer: Korbuene mot øst ble laget mot slutten av 1800-tallet og hovedalteret mot østveggen ble flyttet ned mellom de to søylene som følge av endringene etter Det annet vatikankonsil. Sidealtrene ble også fjernet, og hele koret ble endret

Det første bildet av Vår Frue kirke, fra tiden rundt ferdigstillingen

ved at prekestolen ble flyttet til motsatt side og kommuniensbenken fjernet. Belysning og oppvarmingssystem har blitt endret, det samme gjelder farger og kunstnerisk utsmykning. Korsveien skåret i tre er praktfull og setter preg på hele interiøret, og de malte motivene på gallerifronten er også særegne for denne kirken. På 1980-tallet ble kirken endelig utstyrt med et pipeorgel.

I 2010 er utvendig trapp fornyet og har fått rampe for funksjonshemmede. Menighetsrådet og biskopen har begynt å arbeide med plan for en større renovering eller restaurering av kirken, der det kan bli aktuelt å finne tilbake til hvordan kirken opprinnelig har sett ut innvendig.

14. mai 1969 er en dato i kirkens og menighetens historie vi minnes med skrekk og gru. Den store bybrannen

ødelte da så mye av bispegården at den måtte restaureres, og det var nære på at også kirken ble flammenes bytte. Den klarte påkjenningen takket være enorm innsats fra brannvesenet og andre som kom til stedet.

Menighetslivet

I tilknytning til kirken har livet i menigheten utfoldet seg og vokst betydelig gjennom 150 år. I dag teller menigheten over 1000 sjeler. Prestene har alltid gjort stor innsats med undervisning av konvertitter og drevet aktiv katekese for barn og unge i samarbeid med St. Elisabeth-søstrene og tidvis legfolk – slik vi også ser i dag. Utover rekken av sogneprester, prefekter og biskoper må vi dessverre innse at vi ikke har mye skriftlig materiale om menigheten før siste verdenskrig. Selve livet i menigheten er lite dokumentert.

Foto: Maren Kjørseth MSF

Slik ser kirken ut i dag.

Skolen ble bygd og kom i gang kort tid etter at kirken var ferdig, og den ble selvsagt viktig for menigheten helt frem til nedleggelsen i 1968. Den medførte at menighetens barn opplevde livet i og rundt kirken som noe helt sentralt og naturlig under hele oppveksten. I 1874 ble tomt kjøpt for katolsk kirkegård i Tromsø, noe som også kan sies å ha bidratt til at mange i menigheten gjennom tidene har hatt en opplevelse av å ha levd innenfor en katolsk ramme fra begynnelse til slutt. Hver alle sjelers dag samles vi på kirkegården for å minnes og be for de døde.

De første par tiårene etter 1900 tok menighetslivet seg merkbart opp. Familiene var ikke mange, men til gjengjeld store. I 1920 kan antallet menighetsmedlemmer ha vært rundt 100. Etter 1960 er det etter hvert ikke lenger de store familiene som preger bildet, og et økende antall tilflyttere fra mange nasjoner gjør at menigheten vokser raskt. Vår Frue menighet har alltid hatt tydelige internasjonale trekk. Prestene og ordensfolkene har nesten alle vært rekruttert fra utlandet, for det meste fra Tyskland og Nederland og de siste par tiår fra Polen.

Foreningsvirksomhetene var mange før, under og etter siste krig. Det nasjonale St. Olavs forbund hadde lokallag også i Tromsø, der var ungdomslag, St. Elisabeth-forening, Katolsk Forum,

Caritas-gruppe og kirkekor, alt nærmest som en selvfølge i tiden før floraen av fritidsaktiviteter vokste frem i samfunnet rundt menigheten. Menighetsbladene «Fædrenes tro» i 20- og 30-årene, og særlig «Stella Maris» i 50- og 60-årene,

Gjennom nesten 150 år har klokkene i Vår Frue kirke ringt Angelus tre ganger om dagen ut over byens borgere.

gjenspeiler katolske aktiviteter i menighet og stift, aktiviteter som sto helt sentralt og hadde høyeste prioritet for det indre samholdet og opplevelsen av katolsk identitet. Gjennom siste del av 1900-tallet svekkes foreningslivet betraktelig. Fremdeles eksisterer dog St. Elisabethforeningen og kirkekorret «Cantate Dominum». Søndagens kirkekaffe har blitt det kanskje viktigste menighetsforum utenom selve messen, og synliggjør et klart behov for trosbasert sosialt samvær.

Søstre

De første tre St. Elisabethsøstre etablerte seg i Tromsø i 1906 og kom i løpet av få år til å bety svært mye for både menigheten og for Tromsø by. I menigheten har søstrene gjennom alle år gjort en uvurderlig innsats som lærere, sakristaner, musikere og i foreningslivet. St. Elisabeth Hospital har betydd

mye som sykehus for byen. På det meste var disse søstrene rundt 20 i tallet, og gjorde gjennom mange tiår Den katolske kirken synlig her som andre steder i Norge, med sine ordensdrakter, sin omfattende kompetanse på mange områder og alltid vennlige imøtekommenhet og omsorg i tjeneste for Gud. Gjennom siste del av 1900-tallet måtte søstrene dessverre ta konsekvensene av sviktende rekruttering og etter hvert innskrenke virksomheten. St. Elisabeth Hospital ble solgt 1972, og søstrene bygde så St. Elisabeth-hjemmet, som rommer kapell og andre fasiliteter, bolig for dem selv samt leiligheter for eldre mennesker. St. Elisabethhjemmet fungerer på flere måter som et sentrum i menighetens og stiftets liv og virke.

I 1990 grunnla karmelittsøstrene sitt kloster i Tromsø, og også dette har i løpet av 20 år fått stor betydning både i og utenfor menigheten. Som kontemplativt ordenssamfunn lever karmelittene tilbaketrukket, men er likevel meget godt kjent her nord og ellers i landet og blir stadig søkt av mange mennesker i og utenfor Kirken for samtale, retrett, forbønn og gudstjeneste.

Domkirken Vår Frue

Etter nedleggelsen av Nordpolmisjonen i 1869 ble Tromsø et sentrum for Den katolske kirken i Nord-Norge, selv om

Foto: Maren Kjørseth MSF

Interiøret slik det er idag.

Foto: Håvard Kjørland, MSF

Fasaden med ny handicaptilgang.

den formelle organiseringen av de tre kirkedistriktene i Norge først skjedde i 1931. Prefektene og biskopene har hatt fast tilholdssted her, men først i 1979 ble Vår Frue kirke formelt erklært å være hovedkirken for Tromsø stift. Prefektene, biskopene og sogneprestene har gjort stor innsats for å få til gode relasjoner til andre kirkesamfunn og organisasjoner samt byens myndigheter.

I nyere tid har man kunnet glede seg over store hendelser og arrangementer der Vår Frue kirke og menigheten har stått i sentrum. Pave Johannes Paul II's besøk i 1989 er selvsagt det største vi har opplevd, og vigselen av vår kjære biskop Berislav Grgić i 2009 var også en begivenhet av betydning langt utover stiftet selv. Den katolske kirken får ved slike anledninger meget stor oppmerksomhet, og dette har uten tvil bidratt sterkt til at vi i dag opplever en naturlig åpenhet og nysgjerrighet fra samfunnet rundt oss.

Røttene

Dette årets jubileum gir oss anledning til å minnes at Den katolske kirkes tilstedeværelse i Tromsø og Nord-Norge er meget eldre enn de 150 år. Alt ca 1252 ble den første katolske Maria-kirken reist som stavkirke, omtrent der Tromsø domkirke står i dag. Denne kirken hadde status som kongelig kapell og var en av mange kirker langs kysten av Nord-Norge. De tre hundre år etter 1537 da erkebiskop Olav

Fra biskop Berislav Grgić' kalender*

- 16–21/9 Den nordiske bispekonferanse, plenarmøte i Paderborn, Tyskland
- 28/9–2/10 I Kroatia med lærere fra St. Sunniva skole
- 9/10 Mosjøen: innsettelse av sogneprest
- 11/10 Finansrådet
- 17–19/10 I Poznan, Polen
- 19–20/10 I Jedrzejów, O.Cist., Polen
- 21/10 I Kraków, O.Cist. Polen
- 22–26/10 I München, Tyskland

*Å jour per 23/8

Fra biskop Bernt Eidsvigs kalender*

- 13–21/9 I Tyskland
- 25/9 Innsettelse av sogneprest på Hønefoss
- 29/9 Prestevielse av Dom Benedict Michael Riede i Klosterneuburg
- 3–6/10 Prestemøte på Mariaholm
- 15–17/10 I Roma
- 18/10 Innleder på Katolsk Akademi
- 23/10 Visitas i Moss

*Å jour per 15/8

Engelbrektsson måtte rømme landet, er reformasjonens tid med forbud mot katolisismen. Norge er imidlertid også i denne tiden «kristent land», og det som skjer i Tromsø for 150 år siden, er at den katolske arven fra middelalderen tas offisielt opp igjen. I dag har vi mye å takke alle dem for som har bidratt til Kirkens vekst. Samtidig er det er opp til dagens menighet å føre arven videre ved å møte de mange utfordringene i vår egen tid.

Gjennom nesten 150 år har klokkene i Vår Frue kirke ringt Angelus tre ganger om dagen ut over byens borgere. Angelusbønnen holder opp for oss engelens budskap til Jomfru Maria og hennes ydmyke «ja» til å være Guds redskap, og til å tjene hele menneskeheten. Hun er derved ikke bare en historisk skikkelse, men en stadig levende og aktuell inspirator for menneskene til alle tider.

Nytt om navn

Den 14. mai ankom p. **Edmund Reginald Savripillai** OMI Stavanger og Norge. P. Reginald er født 20. mai 1961 i Jaffna, Sri Lanka. Han trådte inn hos

oblatfedrene 7. september 1983, avla foreløpige løfter 8. september 1984 og evige løfter 7. desember 1990. Han ble diakonviet 8. desember 1990 i Jaffna, og presteviet 23. januar 1992 i Jaffna av biskop Bastiampillai Deogupillai. Etter en tids vikariat i Stavanger, er p. Reginald fra 1. august kapellan i St. Paul menighet i Bergen. Han nås på reginald.sav@katolsk.no/46 47 53 40

St. Olav

Foto: Peter Bjerve/Amak.no

Den 26. juli kom den polske OMI-pateren p. **Roman Kunkel** til Norge og Fredrikstad for å virke i menighetene i Østfold med bosted i oblatpaterenes kommunitet i Fredrikstad. Han

skulle egentlig flyttet til Norge i april, men har måttet vikariere noen måneder for en sykemeldt medbror i Sverige. P. Roman er født i Laskowice Pomorskie, Polen, den 7. september 1944. Han ble presteviet 23. mai 1970. I 1972 kom han for første gang til Sverige, og han har virket der det meste av sitt presteliv. Den 19. juni 2005 overtok han som sogneprest i Johannes Døperens menighet i Landskrona og var der frem til en sabbatsperiode fra august i fjor. Han snakker svensk, polsk og kroatisk – og skal lære seg norsk. Han nås på 69 31 14 38/41 46 27 22 / Roman.Kunkel@katolsk.no.

Melding fra oblatfedrene i Norge/St. Olav

Foto: Katolsk.no

Angelika Wimmer (38) er ansatt i St. Hallvard menighet som katekesekoordinator i 50 % stilling. Hun begynte i jobben i midten av august.

Angelika har tysk lektorutdanning for 5.–13. trinn, med fagene katolsk religion, tysk og pedagogikk samt praktisk pedagogisk utdanning. Hun er gift og har fire barn, og familien har bodd i Norge (St. Hallvard menighet) de siste syv årene.

Melding fra sognepresten, St. Hallvard

Foto: Østlind Fotoarkiv

Kristina Voigt er fra 25. juli 2011 ansatt som ny organisasjonskonsulent i Norges Unge Katolikker (NUK). Kristina har i mange år vært aktiv i Maria-kirken menighet

på Lillehammer. Siden 2001 har hun også vært aktiv i NUK sentralt, både som deltager på leir eller kurs, leder av lokallag, distriktsrepresentant, leder og leirsjef og som AUV-medlem. De siste årene har Kristina bodd i Oslo og studert sosialantropologi ved Universitetet i Oslo, avbrutt av et studieopphold i Frankrike.

Melding fra Norges Unge Katolikker

Foto: Bankid.no

St. Paul menighet i Bergen har ansatt **Erik Andvik** i et 50 % vikariat som kateket. Andvik er født 13. juni 1958, vokst opp i en norsk-amerikansk familie i Seattle i

USA og tatt opp i Den katolske kirkes fulle fellesskap ved St. Paul menighet i Bergen 30. november 2007. Han har Bachelor i *Inter-cultural studies* med bibelfag og teologi ved BIOLA University i USA, master i lingvistik ved University of Texas at Arlington, mellomfag i lingvistik ved Universitetet i Oslo og doktorgrad i lingvistik ved University of Oregon, samt studier i katolsk teologi og sosiallære ved Menighetsfakultetet 2010. Han har vært oversettelses- og lingvistikonsulent i Wycliffe Bibeloversettere. Fra 2001–2010 var han leder for oversettelses- og leseopplæringsprosjekter i Sør-Asia. Har bodd og arbeidet i Thailand, Nepal og India og publisert bøker og artikler innen språkvitenskap. Siden 2009 har han vært konfirmantkateket i St. Paul menighet siden 2009.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 15. juni 2011/St. Olav

Den 21. til 23. juni var fremtredende religiøse ledere fra hele Europa i Moskva samlet til samtale om brennende tema som fredelig sameksistens mellom mennesker av ulike religioner, religionsfrihet, menneskerettigheter og tradisjonelle europeiske verdier. Tema for det årlige rådsmøtet i Det europeiske religionslederrådet, ECRL (*European Council of Religious Leaders – Religions for Peace*), var «Menneskerettigheter og tradisjonelle verdier i Europa».

På dagsorden ved Moskva-møtet sto den 21. juni også valg av nye rådsmedlemmer. Biskop **Bernt Eidsvig** ble innvalgt i eksekutivkomiteen, med særskilt oppgave som *treasurer*, noe som innebærer oppsyn med sekretariatet i Oslo. Blant de 14 nyvalgte rådsmedlemmene finner vi også to øvrige katolikker: kardinal **Angelo Scola** og biskop **William Kenney**. Biskop emeritus **Gunnar Stålset** (Dnk) ble gjenvalgt som moderator for eksekutivkomiteen.

ECRL / Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 21. juni 2011

Foto: Østlind Fotoarkiv

Den 16. juli ble br. **Erik Varden** OCSO presteviet i Mount Saint Bernard Abbey i England. Ordinerende biskop var Malcom McMahon av Nottingham. *Søndag 2. oktober feirer han høymessen i St. Olav domkirke i Oslo.* Br. Erik tok i juni lisensiatsgraden ved Det pavelige orientalske institutt i Roma med avhandlingen *The Ascesis of Compassion in the Vita Hypatii of Callinicos*. Han fortsetter studiene ved instituttet fra høsten. Lisensiatet er et grad i det pavelige universitetssystemet, hakket under doktorgraden. Det gir rett til å undervise i kirkelige institusjoner.

St. Olav

Foto: Peter Bjørke

Paul Marić er ansatt som eiendomsmedarbeider i Oslo katolske bispedømme, og tiltrer stillingen den 15. oktober 2011. Hans arbeidsoppgaver vil være å bistå eiendomsforval-

teren i bispedømmet, blant annet ved å kartlegge bygningsmassen. Paul er født 1. mars 1981 i Oslo. Han har i lang tid vært aktiv i mange sammenhenger innen Norges Unge Katolikker. Han har også vært ministrant i en årrekke, er medlem av Ministrantrådet i Oslo katolske bispedømme og sitter i Mariaholmstiftelsens styre. Paul har utdanning og fagbrev som flymotor-mekaniker med tre års arbeidserfaring i faget. Han har to års arbeidserfaring som svakstrømstekniker og sist fire års erfaring som driftstekniker innen IT.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 1. juli 2011/St. Olav

Foto: Katolsk.no

Mariaklosteret i Bodø har fått en ny søster. Den 1. juli ankom Sr. **Romina C. Bautista OP** Bodø og Norge. Sr. Romina er født 20. november 1958 og er fra City of San

Fernando, Pampanga, Filippinene. Hun trådte inn i dominikanerinnekon-gregasjonen Our Lady of Remedies 11. juli 1984, avla første løfter 11. juli 1987 og evige løfter 18. januar 1992. Sr. Romina er utdannet Bachelor of Arts in Commerce-Accounting ved East Central College, har studert religion og teologi ved Institute of Religious Life, Manila, og er Master in Business Administration fra University of the Assumption-San Fernando, Pampanga.

Hun har vært økonom ved ulike katolske skoler eid av erkebispedømmet San Fernando, Pampanga, sekretær ved erkebiskopens kontor og økonom ved University of the Assumption. Hun har virket i Myanmar, undervist i engelsk, vært ansvarlig for formasjon av junioratssøstre og arbeidet pastoralt i tre år i Taiwan. Hennes siste oppgave før hun kom til Norge, var å være økonom for kongregasjonen.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 16. august 2011

Dominikanerinnene av Notre Dame de Grâce (Katarinahjemmets kongregasjon) avholdt 2.–10. juli generalkapittel hos birgittasøstrene på Tiller. Under kapitlet har det vært valg av ledelse. Sr. **Else-Britt Nilsen** ble gjenvalgt som generalpriorinne.

Katarinahjemmet.katolsk.no /St. Olav

Den 12. juli kunngjorde biskop Bernt Eidsvig at «Det pavelige kirkeakademi (Det pavelige diplomatakademi) har opptatt p. **Fredrik Hansen** til studier ved akademiet

fra og med høstsemesteret 2011. På forespørsel fra erkebiskop Beniamino Stella, Akademiets president, har jeg akseptert opptaket. Akademiet utdanner de prester som er tiltenkt tjeneste i det pavelige diplomatiske korps, enten ved de pavelige ambassader (nuntiaturene) eller i Statssekretariatet i Vatikanet. Til dags dato er ingen nordmann blitt kalt til denne særskilte tjeneste for paven og Den hellige stol.» Biskop Eidsvig opplyste at en «prest opptas i Akademiet basert på andres anbefalinger og en grundig vurdering av den enkeltes skikkethet. Ingen søker selv denne tjeneste.»

I juni tok p. Fredrik lisensiatgraden i kirkerett ved Det pavelige universitet Gregoriana med avhandlingen *To the Apostolic Signatura «est rectæ administrationi iustitiæ invigilare»*. Han vil fortsette sine kirkerettsstudier med sikte på doktorgrad under tiden på kirkeakademiet.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 21. juni 2011/St. Olav

St. Magnus menighet på Lillestrøm har ansatt **Judy Guneriussen** som menighetssekretær i 100 % stilling fra 1. september. Judy er født den 29. september 1949

på Filippinene. Hun kom til Norge i 1974 og har jobbet som værelsespike, rengjøringsassistent, sekretær og til slutt lærer på St. Sunniva skole i 24

år. Hun er utdannet programmerer, og har pedagogisk utdannelse fra lærerhøyskolen i Oslo. Hun har i en årrekke sittet i menighetsrådet i St. Magnus menighet på Lillestrøm, er kaketesekoordinator i menigheten, medlem i St. Magnus Caritas-gruppe og driver en teatergruppe for barn.

St. Magnus menighet har til nå leid ut sekretærtjenester til menighetene på Jessheim og Kongsvinger, etter at disse ble skilt ut fra St. Magnus i 2007. Den nye menighetssekretæren skal konsentrere seg om arbeid for St. Magnus, som i likhet med de fleste katolske menigheter i Norge i de senere årene har opplevd kraftig vekst.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 16. august 2011

Den 5. august ankom p. **Krzysztof Ireneusz Wanat** SS.CC. Oslo og Norge. P. Krzysztof er født 28. mars 1972. Han ble presteviet 25. mai 2002. Fra 1. september er han

kapellan i St. Olav domkirkes menighet. Han er bosatt i picpuspatrenes nye kommunitet i Nordal Bruns gate 13, nær St. Olav kirke, og nås på Krzysztof.Wanat@katolsk.no.

St. Olav

Den 27. august avla sr. **Bless Colasito** OP evige løfter. Sr. Bless hører til dominikanerinnkongregasjonen «Our Lady of Remedies» på Filippinene. I 2005–2006 virket hun i Mariaklosteret i Bodø. Dette var en del av hennes formasjonstid.

Msgr. Torbjørn Olsen/St. Olav

Den første september gikk **Helga Haaß-Männle** inn i en nyopprettet stilling (40 %) som medlemsarkivar i St. Hallvard menighet i Oslo. St. Hallvard er Norges største

katolske menighet målt etter antall medlemmer. Helga kommer fra stillingen som menighetssekretær i St. Magnus menighet på Lillestrøm. St. Magnus menighet har også leid henne ut for arbeid for St. Gudmund menighet, Jessheim, og St. Clara menighet, Kongsvinger etter at disse ble skilt ut fra St. Magnus i 2007. Hun skal fra 1. september gå inn i 60 % stilling som menighetssekretær i St. Gudmund og vil fortsette å gjøre arbeid også for St. Clara. Hun vil ha kontor plass i St. Hallvard.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 9. august 2011

Ordinasjoner i høst

Lørdag den 17. september

kl. 12 i Blackfriars, St. Giles Street, Oxford, vies br. **Haavar Simon Nilsen** OP til diakon av erkebiskop Joseph Tobin CSSR. Blackfriars er dominikanernes studiesenter i Oxford, hvor br. Haavar er midt i et toårig studium. Han prestevies sannsynligvis i Oslo til neste år.

Vi gratulerer!

St.Dominikus.katolsk.no/St. Olav

Foto: katolsk.no

Torsdag den 29. september,

festen for de hellige erkeengler, prestevier biskop Bernt Eidsvig Dom **Benedict Michael Riede**

i augustinerkorherrenes klosterkirke i Klosterneuburg, Østerrike. Siden 1. april har Dom Benedikt gjort diakontjeneste i St. Paul menighet i Bergen, hvor han tilhører augustinerkorherrenes kommunitet.

Vi gratulerer!

St. Olav

Foto: katolsk.no

Utnevelser i Oslo katolske bispedømme

Den 8. juni offentliggjorde Biskop Bernt I. Eidsvig Can.Reg. at:

- **P. Pawel Wiech** SS.CC. utnevnes til biskoppelig vikar for nasjonalsjelesorgen den 1. juni 2011
- **P. Jagath Premanath Gunapala** O.M.I. løses fra stillingen som kapellan i Bergen den 1. august 2011
- **P. Jagath Premanath Gunapala** O.M.I. utnevnes til sogneadministrator i Fredrikstad og Halden den 1. august 2011
- **P. Edmund Reginald Saveripillai** O.M.I. utnevnes til kapellan i Bergen fra 1. august 2011
- Msgr. **Lucjan Skolik** løses fra stillingen som sogneadministrator i Larvik den 1. juli 2011
- **P. Phu Nguyen** utnevnes til sogneadministrator i Larvik den 1. juli 2011
- **P. Bharath Villavarayan** O.M.I. løses fra stillingen som kapellan i St. Hallvard menighet i Oslo den 1. august 2011
- **P. Bharath Villavarayan** O.M.I. utnevnes til rektor for St. Olav domkirke den 1. august 2011
- **P. Clement Inpanathan Amirthanathan** løses fra stillingen som sogneadministrator i Halden fra den 1. august 2011
- **P. Clement Inpanathan Amirthanathan** tiltrer i et ettårig vikariat som som kapellan i Stavanger den 1. august 2011
- **P. Peter Van** løses fra stillingen som sogneadministrator i Fredrikstad den 1. august 2011
- **P. Pawel Wiech** SS.CC. løses fra stillingen som sogneadministrator på Hønefoss den 1. august 2011
- **P. Peter Van** utnevnes til stillingen som sogneprest på Hønefoss den 1. august 2011
- **P. Per Kværne** løses fra stillingen som kapellan i St. Olav domkirkemenighet i Oslo den 1. august 2011
- **P. Per Kværne** utnevnes til sykehusprest i Oslo den 1. august 2011
- **P. Per Kværne** utnevnes til stiftskapellan med ansvar for St. Thomas kapelldistrikt i Valdres den 1. august 2011

- **P. Pål Bratbak** løses fra stillingen som sogneadministrator på Lillehammer den 1. september 2011
- **P. Khiem Nguyen** løses fra stillingen som kapellan i St. Olav domkirkemenighet den 1. september 2011
- **P. Khiem Nguyen** utnevnes til kapellan på Lillehammer den 1. september 2011. Samme dag endres hans stillingsbrøk som skoleprest på St. Sunniva skole til 1/3
- **P. Carlo Le Hong Phuc** utnevnes til sogneadministrator på Lillehammer den 1. september 2011
- **P. Fredrik Hansen** løses fra stillingen som biskopens privatsekretær den 1. september 2011
- **P. Pål Bratbak** utnevnes til biskopens kapellan den 1. september 2011
- **P. Roman Kunkel** O.M.I. utnevnes som ansvarlig for polsk sjelesorg i Østfold fra 1. august
- Msgr. **Ralph Brown** JCD ProtAp gjenutnevnes som rettsvikar for en periode på to år fra 1. september 2011
- **P. Francis Xavier Huynh Tan Hai** løses fra ansvaret for den vietnamesiske sjelesorg i Moss og Askim den 1. juni
- **P. André-Marie Le Thien Vinh** overtar ansvaret for den vietnamesiske sjelesorg i Moss og Askim fra 1. juni

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 8. juni 2011/St. Olav

Den 15. juli ble følgende kunngjøring fra biskop Bernt I. Eidsvig offentliggjort:

Mgr. **Lucjan Skolik** har av personlige grunner bedt om bli løst fra stillingen som generalvikar med virkning fra første søndag i advent. Jeg takker ham for hans innsats for bispedømmet og for hans kloke råd samt kollegiale og menneskelige støtte. Han vil gå tilbake til sitt bispedømme Kielce i Polen, men jeg håper fortsatt å dra nytte av hans erfaring og innsikt. Jeg ønsker ham mange gode år i pastoral innsats!

Jeg har bedt pastor **Huynh Tan Hai** tiltre som generalvikar med virkning fra den 1. september i år, noe han har sagt seg villig til. Jeg ønsker p. Hai velkommen til Akersveien 5, og håper på man-

ge års godt og fortrolig samarbeide. Inntil videre vil han forbli ansvarlig for Det vietnamesiske pastoralsenter.

*Oslo, den 14. juli 2011
Bernt I. Eidsvig Can.Reg.
Biskop av Oslo*

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 15. juli 2011/St. Olav

Den 11. august ble det offentliggjort at biskop Bernt Eidsvig har utnevnt følgende ekstraordinære kommunionsutdelere for Mariakirkens menighet på Lillehammer: **Nikoline Myklevik, Noelin Rajaratnam, Liberatha Mutuyimana, Joseph Voigt, Helge Lindberg og Kåre Hosar**. Utnevnelsene gjelder for en periode på tre år fra 1. august 2011.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 11. august 2011/St. Olav

Den 20. august har biskop Bernt Eidsvig utnevnt p. **Ireneusz Zielinski** til stiftskapellan i bispedømmet. Utnevnelsen gjelder for en periode på to år med virkning fra samme dato. «Bispedømmet har i den senere tid sett et økende behov for sjelesorg i fengslene og på sykehusene, og ønsker nå å møte denne pastorale utfordringen,» heter det i utnevnelsesdekretet.

St. Olav

Den 1. september har biskop Bernt Eidsvig utnevnt p. **Wojciech Kotowski** SS.CC. og p. **Krzysztof Wanat** SS.CC. til kapellaner i St. Olav domkirkes menigheter i Oslo, fra samme dato. P. Kotowski er polsk sjelesørger i Oslo katolske bispedømme, og, som det heter i utnevnelsesdekretet, «praksis i bispedømmet tilsier at nasjonale sjelesørgere også utnevnes til kapellaner i den menighet de primært virker i».

St. Olav

Fra Kasakhstan til Førde

Av Ewa Bivand

Sogn og Fjordane er det eneste fylket i Norge uten katolsk kirke. Men siden høsten 2009 har fylket hatt fastboende prest, p. Dariusz Buras, som har ansvar for sjelesorgen i denne delen av St. Paul menighet. P. Dariusz kommer fra Tarnów i Polen og har virket både i Ukraina og Kasakhstan.

P. Dariusz Buras i kapellet i Førde

St. Olav har tatt en prat med p. Dariusz og Dom Alois Brodersen, sogneprest i St. Paul.

Nå er det nesten to år siden du kom til Norge og Sogn og Fjordane. Hvilke forventninger kom du med? Måtte du endre dem underveis?

–Endringene kom faktisk med en gang. Ut fra samtalen med min biskop, biskop Skworc i Tarnów, trodde jeg at jeg skulle være sjelesørger for polakker i Norge, og det første jeg fikk høre fra biskop Eidsvig var: «Du er klar over at du skal tjene alle katolikker i Sogn og Fjordane, ikke bare polakker?» Ja vel. Jeg begynte å lære norsk, og i dag bruker jeg også mye engelsk og noe russisk i min tjeneste, i tillegg til polsk.

Pater Dariusz forteller om sammensetningen av katolikker i Sogn og Fjordane. De fleste er polakker, men det finnes også tamiler, filippinere, slovakere (som forstår polsk), latviere (som forstår russisk), afrikanere fra f.eks. Rwanda og Uganda, ungarere og nordmenn. Sistnevnte er i mindretall. Det hender at det i løpet av en messe i f.eks. Loen brukes fem forskjellige språk, slik at alle forstår noe. Innledningen til messen kan være på to språk, lesninger på to andre, språket i de faste messedelene kan også vekse avhengig av messestedet og menighetens sammensetning.

–Jeg kan se hvor viktig det er og at de troende setter stor pris på det, sier han.

Hvor mange katolikker finnes det i Sogn og Fjordane?

–Det er nå omtrent tusen registrerte katolikker, en tredobling på noen få år. Men det er mange flere i realiteten – de mange utenlandske arbeiderne, f.eks. på verftet i Florø, kommer til messe, men kan ikke registreres siden de ikke har fast arbeid i Norge.

Sogneprest Dom Alois Brodersen bekrefter at det ikke bare er antall registrerte katolikker i Sogn og Fjordane som har økt betydelig de siste årene, men også katolsk engasjement og aktivitet.

Hvor mange messesteder er det i Sogn?

–Til sammen åtte: Førde, Florø, Sogndal, Vangsnes, Loen, Leirvik, Øvre Årdal og Eid, av og til er det også messe på Vik. I Førde er det messe hver søndag, mens på de andre steder enten lørdag eller søndag to ganger i måneden, sjeldnere på Eid og Vik. Der får jeg hjelp av noen andre prester fra St. Paul menighet. For eksempel har vi messe på lørdag, kl. 12.30 i Sogndal og kl.16.00 i Vangsnes, søndag morgen kl. 9.30 i Førde og deretter i Leirvik eller

i Loen kl. 13.30 og i Florø kl.17.00 eller Øvre Årdal kl.18.30.

Det blir en del kjøring?

–Ja. Fra Førde er det ca. 100 km til både Vangsnes, Sogndal og Loen. Det er 162 km til Øvre Årdal, men «bare» 59 til Florø. I tillegg kommer noen reiser til modernemenighet i Bergen (178 km). Jeg kjører nesten 1000 km hver uke. Det var enda mer i begynnelsen, da prøvde jeg i tillegg å komme for å holde katekese på en ukedag. Det var for mye, særlig på vinterføre.

Dermed begynte pater Dariusz med katekese for polske førstekomunionsbarn og konfirmanter på Skype. Han forteller at han fikk ideen fra Australia, og at dette fungerer bra. Katekesen blir mye mer individuell, tilpasset behovene til hver enkelt, og i barnas tilfelle er foreldrene mellomledd – de aktiviseres og ansvarliggjøres. Samtidig ser pater Dariusz behov for noen samlinger, slik at barna og ungdommene får delta i eukaristien sammen og bli kjent med hverandre. Planen er i neste omgang å ha en blanding mellom Skype og sammenkomster, hvor også barn med norsk og andre språk som morsmål deltar. Mor Teresa-søstrene fra Bergen gir en hjelpende hånd i barnekatekesen en gang måneden, og kateket Audun Solend i konfirmantkatekesen. Men p. Dariusz er overbevist

om at trosopplæringen bare én gang i måneden absolutt ikke er nok.

Hvor feires alle messene? Hvor finner dere plass til all aktivitet?

P. Dariusz opplyser at menigheten har kjøpt en leilighet i Førde, hvor han bor. Der er det også plass til f.eks. besøkende prest, og det er innredet et

Biskop Kaleta hilser på en av førstekommunikantene.

føler tilhørighet til kirken lokalt, siden de fysiske avstandene er så store.

Også Dom Alois understreker innsatsen fra enkeltmennesker på de forskjellige messestedene og sier det er viktig at folk gjør en innsats og føler at de er en «lokal menighet», samtidig som de opplever at de er del av et større katolsk fellesskap i regionen og av St. Paul menighet i Bergen.

Den store økningen i tall og aktivitet etter 2004 skyldes først og fremst arbeidsinnvandringen fra de nye EU-landene i tillegg til flyktninger og konvertitter. Når han ser at utviklingen går i retning av at folk får fast arbeid, kjøper hus og flytter familien til Norge, tror sognepresten at de ikke reiser tilbake, men blir boende i Norge og Sogn i mange år. Tiden får vise

jeg reise mye. Men vi var to prester og noen ordenssøstre, så jeg var ikke alene, og man har gamle katolske kirkebygninger. Der består arbeidet i å bygge Kirken, bygge det katolske fellesskapet på nytt etter kommunismens fall, og mitt bispedømme i Tarnów bistår dette arbeidet.

Kirken i Polen bidrar med ulike former for hjelp til Kirken i Kasakhstan, hvor flertallet av katolikkene i er etterkommere etter polakker, litauere og tyskere som ble deportert under Stalin.

Biskop Janusz Kaleta fra Karaganda bispedømme i Kasakhstan fermet konfirmanter i Førde både i år og i fjor. Dette er litt eksotisk ...?

–Jeg kjenner biskop Kaleta fra den tiden jeg arbeidet i Kasakhstan, og i fjor kom han på besøk til Førde. Det passet bra siden vår biskop Eidsvig har mange steder å reise til konfirmasjoner. I år var dette mer planlagt på forhånd, og vi hadde førstekommunion i Førde samtidig, slik at det var en stor fest for både barn og ungdom og deres familier. Jeg hadde forberedt et hefte med messe og fermingsritualet på norsk, engelsk og polsk, slik at alle konfirmanter kunne bruke det.

Når vi snakker om språk – behersker du nynorsk?

–Jeg begynte å lære norsk i Bergen, det var bokmål, og liturgien er foreløpig bare på bokmål. Derfor prøver jeg å bare forholde meg til det; men jeg er sikkert påvirket av nynorsken og bruker en del blanding muntlig. Og siden det er så mange av mine landsmenn her, er det mye på polsk uansett.

Årets konfirmanter og førstekommunikanter i Førde

kapell. På søndager leier man bedehuset. På alle de andre stedene leies det lutherske kirker, og dette krever en del organisering og planlegging.

–Det finnes ildsjeler på alle steder, som hjelper meg med dette, og etter hvert bør vi organisere det mer formelt. Det er stort behov for kontakt mellom disse menneskene og også med modermenigheten i Bergen. Vi bør tenke nytt, det er for vanskelig å delta i f.eks. menighetsrådsarbeid gjennom tradisjonelle møter i Bergen, hvor Sogn og Fjordane hittil ikke har vært representert. Det er viktig at folk

hvordan utviklingen for Den katolske kirke blir og om det blir nødvendig med større strukturelle endringer, mener han.

P. Dariusz, du har erfaring fra tidligere prestetjeneste i Ukraina og Kasakhstan. Kommer disse erfaringene til nytte i Norge?

–Indirekte, ja. Det var også store avstander der, flerspråklige menigheter, og Den katolske kirke var minoritetskirke. I Tarnopol menighet i Ukraina, f.eks., er det fem kirker underlagt modermenigheten, så også der måtte

Intervjuet avsluttes og pater Dariusz hopper i bilen. Han kan ikke la sjelesorgen for det mangfoldige katolske Norge «mellom bakker og berg ut mot havet» vente for lenge.

Tyske Bonifatiuswerk støttet kjøpet av leiligheten i Førde med 40 % av kjøpesummen, og de betalte også 40 % av prestens bil.

B

NORGE P.P. PORTO BETALT

Klostertanker

Br. Hallvard Thomas Hole – tilhører fransiskanerordenen

Guds herlighet

Frelsehistorien, historien om Gud og hans folk, varer helt fra Abraham og frem til i dag. Den er historien om Guds spesielle nærvær i sitt folk og blant alle mennesker.

Guds nærvær opplevdes av mennesket gjennom åpenbaringen av Herrens herlighet, den som ble synlig da Gud gav israelittene manna fra himmelen, eller i skyen som steg ned over Sinai-fjellet da Moses mottok de ti bud. Gud var nær sitt folk. I Jesus kommer Gud nærmere oss enn noen gang, og Guds herlighet blir åpenbart for oss gjennom kjøtt og blod. Herligheten innebærer ikke lenger skillet mellom det guddommelige og menneskelige, men Gud vil gi mennesket del i sin herlighet.

Åpenbaringen av Jesu herlighet som finner sted på Tabor-fjellet for øynene på tre disipler, er knyttet opp mot oppstandelsens herlighet. Enda tydeligere blir det likevel at denne herligheten skal bli oss til del i fortellingen om den døde Lasarus som blir vekket til live av Jesus. Jesus erklærer at sykdommen som rammet Lasarus, ikke betyr døden, men skal vise Guds Sønnens herlighet (jfr. Joh 11,4). Når han så kommer til Betania, har Lasarus allerede ligget i graven fire dager. Marta, som går ut for å møte Jesus, viser en veldig sterk tro; hun bekjenner sin tro på Guds kraft, sin tro på oppstandelsen og at Jesus er Guds Sønn. Likevel overgår Jesus alle hennes forventninger.

Vi kan si at hennes tro får et sjokk i møtet med Jesu kjærlighets «galskap», som har bestemt seg for å vekke Lasarus opp til live igjen. Når han ber om at steinen som dekker graven skal bli fjernet, overgår det alle hennes forventninger og anelser, og Jesus konfronterer henne med selve troens essens: «*Sa jeg deg ikke at*

hvis du tror, skal du se Guds herlighet?» (Joh 11,40). Marta får se Guds herlighet, og både hun, Lasarus og de andre tilstede, får oppleve et ufattelig nærvær, Guds eget nærvær. Jesu ord henviser oss til troens forventning, som er å se Guds herlighet, den forventningen som allerede Moses hadde. Martas tro, som hun så sterkt og villig bekjente, forventet seg ikke en slik gjerning fra Jesus. Han på sin side viser at troen er høyst konkret og at Guds nærvær er reelt.

Gjennom kjøtt og blod ble Gud nær, men å føre mennesket til Gud hadde sin pris. Åpenbaringen av Jesu herlighet på Tabor-fjellet er utvilsomt forbundet med det som skulle skje mellom langfredag og påskemorgen. Også i fortellingen om Lasarus finner vi Jesu smerte, lidelse og gråt (se: Joh 11,33–35). Jesus er selv klar over at hans herlighets vei går gjennom korset, og de første kristne forkynte og bekjente dette veldig tidlig; «*han fornødret seg selv og ble lydig til døden, ja, korsets død. Derfor har Gud høyt opphøyet ham og gitt ham navnet over alle navn*» (Fil 2,8–9).

Jesus ble omgitt av herlighet etter sin død, etter korset, etter at han hadde gitt seg selv helt. På en måte står de fast, de ordene som Gud talte til Moses: «*det menneske som ser meg kan ikke leve*» (2 Mos 33,20). Hvordan kan så vi få del i Herrens herlighet, vi som lengter etter å se den?

Jesus overgår vår tro og alle våre forventninger fordi han allerede har oppreist oss og gitt oss del i sin herlighet, slik han gjorde for Lasarus. Dåpen, som er enhet med Kristus i hans død og hvor vi mottar Den Hellige Ånd, gjør at vi får se Herrens ansikt og får del i Herrens herlighet, som i et speil. Paulus skriver til korinterne: «*Og alle ser vi med*

utildekket ansikt Herrens herlighet som i et speil og blir forvandlet til det samme bilde, fra herlighet til herlighet. Dette skjer ved Herrens Ånd» (2 Kor 3,18).

Uten Den Hellige Ånd forblir våre dypeste lengsler, all vår streven, nettopp bare det; menneskelig strev som er ute av stand til å løfte seg over seg selv, og enda mindre i stand til å gjøre oss lik Gud og til deltagere i Hans herlighet.

Herrens Ånd som bor i oss, er del i hans herlighet, det er et guddommelig nærvær. Den Hellige Ånd virker i oss slik at vi ser «med utildekket ansikt Herrens herlighet» – «som i et speil». Hvis vi tillater Guds Ånd å virke i oss, da blir Herrens herlighet, hans nærvær, kjøtt og blod i oss. Takket være Hans tilstedeværelse forvandles vi, og vi gjenkjenner stykke for stykke Gud. Slik lyser hans bilde, hans herlighet, i oss.

ST. OLAV

Vi takker!

Per 15. august er det kommet inn kroner
229 708 i gaver til St. Olav i 2011.
Takk til alle våre givere!